

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Психолого-педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти

«До захисту допущено»

Реєстраційний № _____

Завідувач кафедри _____

«___» _____ 2022 р.

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБОМ ВИКОРИСТАННЯ
ОНЛАЙН-ЗАСТОСУНКІВ У 3 КЛАСІ

студентки групи ЗПОМ-17
ступеня вищої освіти «магістр»
психолого-педагогічного факультету
спеціальності 013 Початкова освіта
Соколової Надії Вікторівни

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент, зав. кафедри початкової освіти
Павлик Олена Анатоліївна

Національна шкала _____
Шкала ECTS _____ Кількість балів _____
Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Соколова Надія Вікторівна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Соколова Н.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ОНЛАЙН-ЗАСТОСУНКІВ	
1.1 Дефінітивна характеристика ключових понять	8
1.2 Структура й зміст процесу розвитку творчого мислення учнів початкової школи.....	16
1.3 Методичні основи впровадження творчих вправ і завдань на уроках української мови засобом використання онлайн-застосунків.....	23
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ОНЛАЙН-ЗАСТОСУНКІВ НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
2.1 Стан досліджуваної проблеми у практиці шкільного навчання.....	36
2.2 Діагностика рівня сформованості творчого мислення учнів третього класу.....	39
2.3 Впровадження експериментальної системи роботи з формування творчого мислення учнів третього класу засобом онлайн-застосунків.....	46
2.4 Аналіз результатів експериментально-дослідного навчання.....	52
Висновки до розділу 2.....	56
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	61
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодення вимагає від освіти не тільки нових форм, а і методів навчання. Так, у 2020 році, зіткнувшись з проблемою дистанційного навчання, освітяни всього світу активно почали переводити навчальний процес в онлайн режим. Звісно, на той час бракувало знань, форм і методів для реалізації поставлених задач. Але сьогодні ми вже навіть не уявляємо освіту без змішаного та дистанційного навчання.

На нашу думку, використання онлайн-застосунків є невід’ємною ознакою сучасної освіти. А застосування нових можливостей для розвитку саме творчого мислення молодших школярів є дуже актуальною проблемою. Як зазначав Кен Робінсон, англійський учений і педагог, у своїй книзі «Освіта проти таланту», творче навчання – це не розкіш, без якої можна обійтись. Творчість дарує нам змогу прожити достойне життя й берегти світ, у якому варто жити [70, с.122].

Водночас проблема розвитку мислення молодших школярів під час проведення уроків української мови засобом онлайн-застосунків залишається ще недостатньо дослідженою, особливо в умовах сучасності, коли перед учительством відкриваються необмежені можливості у впровадженні Концепції НУШ та дистанційного навчання.

Розвиток творчого мислення учнів початкової ланки, за висловлюванням Г.С. Костюка, виявляється у здатності усвідомлювати і розв’язувати все складніші пізнавальні й практичні завдання, виконуючи потрібні для їх розв’язання дії та операції, виражати їх результати у судженнях, поняттях, міркуваннях і умовиводах [38, с. 15].

Проблемою розвитку творчого мислення в умовах традиційного навчання займалось багато науковців: досліджено інтуїтивні і логічні складові творчого мислення (О. Я. Пономарьов, О. К. Тихомиров), пізнавальні та мотиваційні процеси (О. М. Матюшкін, В. О. Моляко), мотиваційні й емоційно – регулятивні процеси (В. Вілюнас), ідея суб’єктної позиції у процесі формування творчого мислення була обґрунтована у роботах

Л.І.Анциферової, Г. Альтшуллера, О.Г.Асмолової.

Праці зарубіжних дослідників Дж. Гільмера, Дж. Гілфорда, А. Краллі, Ф.Лезера, Х.-Г. Мелорна, Я. Хлавса присвячені психології творчості, формуванню творчої особистості, виявленню творчої обдарованості.

Проаналізувавши основні документи, що регламентують зміст освіти в Україні, можемо зазначити, що ті проблеми і виклики, що стоять перед сучасною освітньою системою нашої держави, є досить нагальними, але ще недостатньо вивченими. Саме сьогодні вчителі знаходяться у творчому пошуку нових форм і методів роботи. Наскрізною ланкою у цьому пошуку є розвиток творчого мислення підростаючого покоління, бо творчість є рушійною силою у формуванні 10 ключових компетенцій особистості молодшого школяра.

З огляду на сказане, тема дослідження «Розвиток мислення молодших школярів на уроках української мови у 3 класі засобом онлайн-застосунків» є досить актуальною.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити систему роботи з використання онлайн-застосунків на уроках української мови в 3 класі як засобу розвитку творчого мислення молодших школярів.

Завдання дослідження:

- 1) розкрити сутність ключових понять, визначити критерії, показники та рівні творчого мислення молодших школярів;
- 2) узагальнити вікові особливості розвитку творчого мислення молодших школярів;
- 3) визначити психолого-педагогічні умови використання онлайн-застосунків на уроках української мови;
- 4) розробити та експериментально перевірити систему онлайн вправ і завдань на уроках української мови, спрямованих на розвиток творчого мислення молодших школярів;
- 5) зробити висновки щодо ефективності сформульованих умов

використання онлайн-застосунків на уроках української мови у 3 класі для розвитку творчого мислення молодших школярів.

Об'єкт дослідження: процес розвитку творчого мислення молодших школярів.

Предмет дослідження: онлайн-застосунки, що забезпечують ефективність розвитку творчого мислення учнів 3 класу на уроках української мови.

Гіпотеза полягає у тому, що формування творчого мислення молодших школярів у 3 класі буде ефективною за таких умов:

- 1) поетапної роботи над творчим мисленням на уроках української мови;
- 2) системного використання онлайн-застосунків на уроках української мови;
- 3) врахування вікових особливостей учнів, кола їх пізнавальних інтересів;
- 4) готовності вчителя до роботи з онлайн-застосунками під час проведення уроків.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз, синтез, систематизація, узагальнення, порівняння; емпіричні – цілеспрямоване педагогічне спостереження за навчально-виховним процесом, бесіди з учнями та батьками; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний), методи описової та математичної статистики обробки експериментальних даних.

База дослідження: Криворізька спеціалізована школа №9 з поглибленим вивченням економіки, права та іноземних мов.

Практичне значення: узагальнені результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані вчителями початкової школи на уроках української мови в 3 класах для формування творчого мислення школярів, для розробки дидактичних матеріалів, навчально-методичних посібників.

Апробація роботи здійснювалась у формі:

- публікацій:

- 1) Соколова Н. Практика використання онлайн-застосунків на уроках

української в початковій школі. Актуальні питання теорії і практики початкового навчання: збірник наукових праць студентів. Кривий Ріг: КДПУ, 2022. Вип. 15. С.155-160.

- 2) Соколова Н. Практика використання онлайн-застосунків на уроках української мови в початковій школі. *Scientific progress: innovations, achievements and prospects*. MDPC Publishing, Munich, Germany. 2022. P. 247-252;
- 3) Соколова Н. Методичні основи запровадження творчих вправ і завдань на уроках української мови засобом використання онлайн-застосунків. *Scientific research in the modern world*. Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2022. – P. 459-466;

- участі у конференціях:

- 1) The 2nd International scientific and practical conference «SCIENTIFIC PROGRESS: INNOVATIONS, ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS» (November 6-8, 2022), Munich, Germany.;
- 2) The 1st International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (November 9-11, 2022), Торонто, Канада;
 - виступу на засіданні районного методичного об’єднання 4-х класів закладів загальної середньої освіти Довгинцівського району м. Кривого Рогу (протокол №1 від 5 вересня 2022р).

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, що нараховує 81 джерело, та додатків розміщених на 22 сторінках. Загальний обсяг роботи – 89 сторінок, обсяг основного тексту – 60 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ОНЛАЙН-ЗАСТОСУНКІВ

1.1. Дефінітивна характеристика ключових понять

Ключовими поняттями нашого дослідження є «мислення», «творчість», «творче мислення». Тому з'ясуємо їх сутність та дамо дефінітивну характеристику.

На думку А. В. Кустова та Ю. А. Алексєєвої, мислення – психологічний процес цілеспрямованого, опосередкованого і узагальненого пізнання найбільш істотних характеристик предметів і явищ дійсності, а також зв'язків і стосунків між ними у формі динамічних інтегрованих комплексів понять і уявлень, які сприяють генеруванню нових знань, полегшують можливості адаптації і прогнозування розвитку подій і реалізації планових цілей [44, с. 24].

А. В.Кустов і Ю. А. Алексєєва у своїх роботах стверджують, що поняття і уявлення – основні одиниці мислення. Поняття, які використовуються у ході розумових операцій, часто об'єднуються з уявленнями.

Уявлення – продукти наочно-образного мислення, відображають деталі, конкретні властивості і характеристики предметів або явищ, часто ґрунтуються на порівнянні і виражаються у формі образів, які відображають не лише факти, але й відношення до них з боку особи. У зв'язку з цим уявлення, на відміну від понять, більш розпливчасті і багатозначні [44, с. 25].

Н. Д. Творогова класифікує форми мислення:

- поняття – форма мислення, що відображає суттєві особливості, зв'язки і відносини предметів і явищ, виражена словом, або групою слів;
- судження – форма мислення, що відтворює зв'язки між предметами і явищами у вигляді тверджень чи заперечень чого-небудь;
- висновок – форма мислення, при якій на основі декількох суджень

робиться відповідний умовивід [56, с. 119].

Звідси можемо зробити висновок, що мислення – це процес пізнавальної роботи людини на основі вже набутих знань. Пізнавальна діяльність виникає в результаті сприйняття людиною навколишньої дійсності. Але узагальнити наявну інформацію було б не можливо без пам'яті. Трансформувати наявний багаж знань в нові умовиводи і зробити висновки на основі певних закономірностей – це процес відтворення і узагальнення набутих знань. А от трансформувати наявні знання і в процесі узагальнення винайти новий інтелектуальний продукт – це складний, творчий процес. Творчий процес обробки і узагальнення інформації є найвищим ступенем мислення людини.

На думку Г. С. Альтшуллера, творчість — це діяльність, яка на основі реорганізації наявного досвіду і формування нових комбінацій знань породжує нове. Виявляється вона на різних рівнях. Для одного рівня творчості характерне використання наявних знань і розширення галузі їх застосування; на іншому створюється абсолютно новий підхід, що змінює усталений погляд на об'єкт або галузь знань. Сутність креативності (здатності творити) полягає в інтелектуальній активності та чутливості до побічних продуктів діяльності [2].

Представники гуманістичної психології вважають, що творчість властива кожному з нас. Творчість співзвучна з поняттям «особистості, яка самоактуалізується». Вона виявляється в діяльності.

На думку Л. П. Міщиха, творче мислення – це мислення у результаті якого особистість відходить від загальноприйнятих і відомих шаблонів (схем, алгоритмів) під час розв'язання чи вирішення проблем, натомість, прокладає власні оригінальні, нетипові підходи і бачення, виявляючи інтелектуально–творчу ініціативу, послуговується загальними розумовими здібностями, генерує нові ідеї, породжує «побічні» продукти діяльності [52, с.103].

Показником творчого розвитку є творча обдарованість і креативність. Поняттям “творче мислення” в психологічних дослідженнях позначають комплекс інтелектуальних і особистісних особливостей індивіда, що сприяють

самостійному висуванню проблем, генеруванню великої кількості оригінальних ідей і нешаблонному їх рішенню [67, с. 112].

На думку І. М. Білої, творчість – це одна із найзмістовніших форм психічної активності дитини. Її можна розглядати як універсальну здібність, що забезпечує успіх різноманітної діяльності дітей. Будь-який творчий акт дитини – результат його активних пізнавальних, творчих дій. Засвоєння дитиною мови є творчим процесом (процес засвоєння норм словотворення), гра – це теж творчість, адже, створюючи нові ігрові ситуації, дитина вносить своє, суб'єктивне в ігрові дії, зображувальну діяльність, музику, конструювання тощо. Навіть наслідуючи дорослих, дитина творчо видозмінює своє сприймання відповідно до власних уявлень, а засвоюючи щось нове, пропускає його крізь особистий досвід, неповторний та унікальний. Нові знання творчо трансформуються кожною дитиною і набувають своїх особливостей. Ці процеси є основою тих неочікуваних актів творчості, які породжуються та реалізуються дитиною [6, с 28].

Американський психолог Дж. Гілфорд незалежність мислення характеризує як здатність не слідувати бездумно загальноприйнятій точці зору, бути вільним від думки авторитетів, мати свою точку зору. Критерієм оцінки є гнучкість та інверсія мислення, ступінь незалежності власної думки від думки інших.

Дж. Гілфорд також виокремив шість параметрів творчого мислення:

- здатність до виявлення і постановки проблеми;
- гнучкість – здатність продукувати різноманітні ідеї;
- оригінальність – здатність продукувати окремі асоціації;
- здатність вдосконалювати об'єкт, додаючи деталі;
- здатність вирішувати проблеми (аналіз та синтез) [24].

Сучасний світ вимагає нових суспільних вимог до освіти. Головною метою Нової української школи є виховання особистості, патріота, інноватора. Це школа самореалізації та становлення особистості. Основною метою сучасної школи – виявити творчі здібності дитини і дати їм підґрунтя для

саморозвитку. На нашу думку, саме творчість є тією рушійною силою, яка підштовхує людину невпинно йти вперед, долати труднощі, відкривати не тільки щось нове для себе, але і для суспільства в цілому.

На думку В. О. Моляко, творча людина – це особистість, що відображає найвищий ступінь розвитку, підготовленості до діяльності, до життя в цілому, яка здатна знаходити виходи з кризових ситуацій [54, с. 31].

Його думку також розділяє видатний педагог сучасності Кен Робінсон, у своїй книзі «Освіта проти таланту» він пише: Термін «академічні здібності» часто вживають, коли мають на увазі «інтелект». «Але це далеко не одне і те ж. Академічна діяльність зазвичай акцентує на певних видах словесного і математичного мислення: на написанні фактологічних есе, на словесних дискусіях і на математичному аналізі. Все це дуже важливі здібності, які має розвивати освіта, однак якби людський інтелект обмежувався ними, світ ніколи б не побачив більшості створеної людиною культури...» [70, с. 56].

На думку багатьох вчених, творчо мислити може людина, яка має високий рівень інтелекту, тобто бути компетентною в певній галузі. Тому вважаємо доцільним розглянути поняття «компетентність».

У «Новому тлумачному словнику української мови» слово “компетенція” трактується як “добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи” [61].

Розглянемо кілька поглядів на поняття «компетентність»

Компетентність (від лат. *competens* (*competentis*) – належний, відповідний), за матеріалами словника іншомовних слів, означає поінформованість, обізнаність, авторитетність [73].

Компетентність як властивість, що вказує на характерні риси особистості :

- 1) такий, що має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований;
- 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний – вживається у тлумачному словнику української мови [61].

У Державному стандарті початкової загальної освіти компетентність розуміється як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається зі знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці [22].

На думку С. Бондар, компетенція – це здатність розв’язувати проблеми, що забезпечуються не лише володінням готовою інформацією, а й інтенсивною участю розуму, досвіду, творчих здібностей учнів [10].

Компетенція в перекладі з латинської мови означає коло питань, в яких людина добре обізнана, володіє знаннями і досвідом.

І. Г. Галяміна вважає, що «компетенція – це здатність і готовність застосовувати знання і вміння при розв’язанні професійних завдань в різноманітних областях – як у конкретній області знань, так і в областях, слабо прив’язаних до конкретних об’єктів, тобто це здатність і готовність проявляти гнучкість у мінливих умовах ринку праці» [16].

А. В. Хуторський стверджує, що «...компетенція включає сукупність взаємозв’язаних якостей особи (знань, умінь, способів діяльності, досвіду) і є відчуженою, наперед заданою соціальною вимогою (нормою) до освітньої підготовки учня, необхідної для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері» [80, с. 324].

Відповідно до Закону України «Про освіту» сучасний випускник НУШ має володіти 11 ключовими компетентностями.

Хто ж така компетентісна людина?

У Новому тлумачному словнику української мови слово «компетентний» означено так:

- 1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований;
- 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний” [61].

На думку Дж. Равена, компетентність – це як специфічна здатність, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, яка включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні

навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії. Бути компетентним – значить мати набір специфічних компетентностей різного рівня [23, с. 96].

Проаналізувавши погляди науковців, можемо зробити висновок, що компетентісна особистість – це людина, яка має високий рівень знань в певній галузі і може їх свідомо використовувати у практичній діяльності, генеруючи нові продукти розумової діяльності.

Як вже зазначалося вище, українська освіта із вимогами часу потребує змін. Саме з необхідністю бути компетентісними в онлайн просторі стикнулись не лише освітяни, а і учні навесні 2020 року. Саме тоді, як ніколи, ми мали «перебудувати» освіту, яку потребувало суспільство. Все нове завжди вносить корективи в життєдіяльність людини. На нашу думку, інноваційні технології дистанційного навчання дали позитивні результати. Сьогодні ми можемо використовувати безліч онлайн-застосунків для навчання учнів початкової школи. Пропонуємо розглянути поняття “онлайн-застосунки” як ключову компетентність в медіа освітньому просторі.

Застосунок – користувацька комп'ютерна програма, що дає змогу вирішувати конкретні прикладні задачі користувача («прикладна програма») [73].

Під “онлайн-застосунками”, які використовують учасники освітнього процесу, розуміємо навчальні програми, які працюють в онлайн просторі з метою досягнення навчально-виховних завдань.

Освітні застосунки за змістом близькі до програмного забезпечення для медіа та розваг, але на відміну від нього мають чіткі вимоги щодо тестування та відслідковування прогресу у вивченні того чи іншого матеріалу. Багато освітніх програм включають функції спільного користування та автоматичного збору отриманих результатів [65].

Але на сьогоднішній день існують проекти, які широко використовуються вчителями-практиками, такі як: “На урок”, “Всеосвіта”, “Learning”, “Mindmaster”, “Canva”, “Class Time”, “Kahoot” тощо.

Важливо зауважити, що технічно застосунки існують як онлайн версії і додатки, які працюють після встановлення в операційну систему.

У роботі ми будемо наводити приклади не тільки “онлайн-застосунків”, а і додатків, що працюють тільки після встановлення. Причиною цього є факт активного розвитку мережі інтернет та її похідних, а також швидкості передачі даних.

Результатом цього розвитку є факт того, що кожен додаток, який сьогодні існує у завантаженій версії на ПК через мінімальний проміжок часу отримує повноцінну онлайн версію, тобто, буде повноцінно працювати без встановлення в операційну систему комп'ютера, планшета чи телефона.

Сьогодні завдяки онлайн простору суспільство отримало нові можливості для спілкування і обміну інформації. Освіта усього світу не могла залишитись осторонь, використовуючи онлайн застосунки. Перед усіма учасниками освітнього процесу відкриваються необмежені можливості для навчання і виховання творчої, комунікативної, медіа грамотної особистості.

Н. Бембель у своєму дослідженні «Від інтерактивних технологій до smart-освіти» стверджує, що «сьогодні розвиток технологій, економічних, соціальних потреб суспільства відбувається настільки стрімко, що неможливо людині здобути освіту «раз і назавжди» [4, с. 221].

З поширенням дистанційної освіти в усьому цивілізованому світі значного використання набули і мобільні інформаційно-комунікативні технології як ефективний засіб комунікації між учасниками освітнього простору. Відбувається інтеграція освітнього і онлайн середовищ. Такі можливості не лише роблять освіту доступною для людей з різних куточків світу, виводячи рівень знань на новий щабель розвитку, а й формує свідоме прагнення для інтелектуального, творчого і мотиваційного ставлення до навчання.

Для вчителя використання онлайн застосунків дає можливість для саморозвитку, створення власного стилю навчання, пошуку нових методів і форм організації навчання. Сьогодні вчитель наділений творчою автономією,

що є неабияким стимулом для продукування ефективних навчально-методичних матеріалів на різних онлайн платформах, підвищуючи свій професійний рівень.

Для надання освітніх послуг вчителі можуть використовувати різні цифрові інструменти (див. табл. 1. 1.) .

Таблиця 1.1.

Цифрові інструменти для вирішення навчальних завдань

Призначення цифрових інструментів	Приклади цифрових інструментів
Організація вебінарів	Zoom, Google Meet, Skype, Cisco Webex Meetings, Moodle
Організація спілкування через месенджери	Viber, WhatsApp, Telegram, Slack
Управління навчальною групою роботою	Microsoft Teams, Granatum, TrainingSpace, Google Classroom
Проведення опитувань	Kahoot, Socrative, Plickers, Quizizz, Quizalize, Mentimeter
Інструменти для візуалізації	Visme, Easel. ly, Google Charts, Piktochart, Venngage, Canva
Інструменти для опитування	Class Time, Mentimeter, Kahoot, Poll Everywhere, Google Forms, EDpuzzle, ClassMaker
Інструменти для створення ментальних мап	XMind, Mindmeister, Mindjet Coggle, WiseMapping, Mind42, FreeMind, SpiderScribe, Mindomo
Хмарини слів	Tagul, Tagxedo, Wordle i Word Clouds
Віртуальні цифрові дошки	Popplet, Realtimeboard (Miro), Twiddla, Padlet, Jambord, тощо

На підставі вищесказаного можемо зробити висновок, що розвиток творчого мислення – це цілеспрямований процес навчання і виховання компетентнісної особистості Нової української школи, що здатна ставити та розв’язувати проблеми, генерувати нові ідеї. Головне завдання вчителя – організувати освітній процес сучасно та корисно. Одним із інструментів для реалізації навчально-виховної мети сьогодення є онлайн-застосунки, які дають змогу досягти медіа компетентності молодших школярів та організувати

освітній процес (при дистанційній чи змішаній формах навчання). Під онлайн-застосунками розуміємо мобільні додатки та онлайн-ресурси, які використовуються в освітньому просторі з метою покращення якості освітнього процесу.

1.2. Структура і зміст розвитку творчого мислення в учнів початкової школи

Вивчивши термінологічні аспекти, вважаємо необхідним дослідити розвиток творчого мислення молодших школярів в його онтогенезі.

Проаналізувавши наукову літературу, маємо визначити декілька основних напрямів теорій творчого мислення.

Існує як мінімум два основні підходи до проблеми творчого мислення. Вони можуть бути сформульовані таким чином:

1. Як такого творчого мислення немає. Інтелектуальна обдарованість виступає в якості необхідного, але недостатньої умови творчої активності особистості. Головну роль у детермінації творчої поведінки відіграють мотиви, цінності, особистісні риси (А. Танненбаум, А.Олох, Д.Б.Богоявленская, А. Маслоу та інші).

2. Творча здатність є самостійним чинником, незалежним від інтелекту. Розвиток мислення, оволодіння знаннями, практичними уміннями та навичками, а також способами творчої діяльності відбувається в процесі навчання (Дж. Гілфорд, К. Тейлор, Г. Грубер, Я. А. Пономарьов).

Таким чином, можемо зробити висновок про існування наступних ключових поглядів на онтогенез розвитку творчого мислення особистості:

- 1) внутрішній (основний фактор розвитку – спадковість);
- 2) зовнішній (основний фактор розвитку – середовище, яке оточує особистість).

Нам близька ідея розвитку творчого мислення людини в процесі її життєдіяльності та освітньої діяльності, впливу різних факторів на розвиток її потенціалу.

Сьогодні психологи переконані: творчому мисленню можна навчити. Для цього необхідно розвинути відповідні здібності і подолати внутрішні бар'єри до творчості. Зазвичай психологами називаються чотири внутрішні бар'єри до творчості:

1) конформізм – бажання бути схожим на інших. Люди побоюються висловлювати оригінальні ідеї, щоб не виділятися серед інших. Ці побоювання найчастіше пов'язані з сумним дитячим досвідом нерозуміння і засудження їх ідей дорослими чи однолітками;

2) ригідність – трудність перемикання з однієї стереотипної точки зору на іншу. Ригідність не дозволяє удосконалювати готові рішення, бачити незвичайне у звичайному, знайомому;

3) бажання знайти відповідь негайно. Помічено, що найкращі рішення приходять під час "творчої паузи", коли людина дає собі можливість відволіктися від проблеми, відпочити. Якщо ж людина прагне вирішити її негайно, у що б то не стало, то ризик передчасного, непродуманого рішення дуже великий;

4) цензура – внутрішня критика будь-якої власної ідеї. Люди з жорсткою внутрішньою цензурою воліють чекати природного вирішення проблеми або намагаються перекласти відповідальне рішення на когось іншого. Подібна безініціативність звичайно формується у дітей, батьки яких дотримуються авторитарного стилю виховання і схильні критикувати дії дитини [32, с. 236].

Саме в освітньому середовищі закладений неабиякий плацдарм для розвитку творчого мислення дитини. Творчість, як найвищий ступінь розвитку особистості в онтогенезі людства дає змогу отримати інтелектуально здорове суспільство в майбутньому.

Для визначення структурних компонентів творчого здібностей учнів початкової школи ми розглянули етапи, які запропонував Р. Стернберг.

На його думку, структуру творчих здібностей складають «три спеціальні інтелектуальні здібності»:

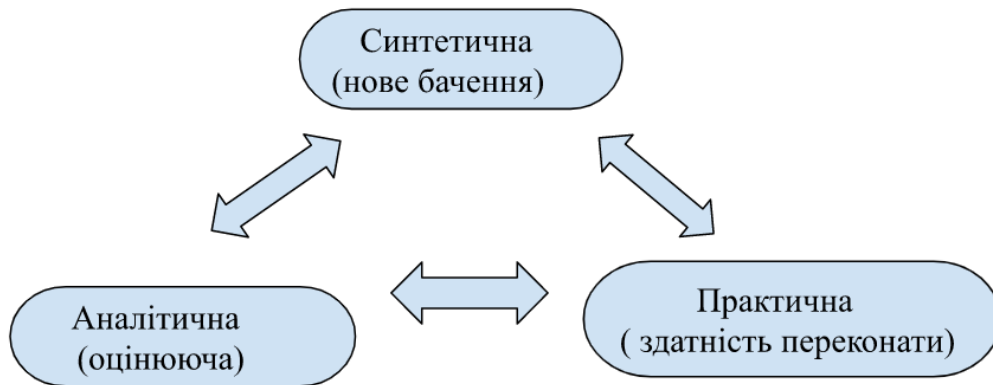

Рис. 1.1 Структура творчих здібностей за Р. Стернбергом

За Р. Стернбергом визначаються наступні фактори творчих здібностей:

- 1) інтелект як здібність;
- 2) знання;
- 3) стиль мислення;
- 4) індивідуальні риси;
- 5) мотивації;
- 6) зовнішнє середовище [76, с. 102-126].

Натомість Дж. Гілфорд вважав, що є велика кількість творчих здібностей і немає лише однієї здібності для того, щоб бути творчим. Тобто розглядав творчість як синтез багатьох факторів, які впливають на творчий потенціал особисті [23, с. 67].

Розвитком творчої особистості потрібно керувати, оскільки існують чинники, що впливають на нього. До цих чинників безпосередньо відносять: умови, в яких формується дитина; середовище, що її оточує; характер навчальної діяльності.

На нашу думку, процес творчого мислення учня передбачає створення нового навчального продукту, який змушує особистість шукати шляхи розв'язання поставлених завдань, генеруючі нові ідеї. Якщо казати, про керований процес і створення спеціальних умов у процесі навчання, необхідно

звертати увагу і на фактори, які впливають на даний процес. Такими факторами є:

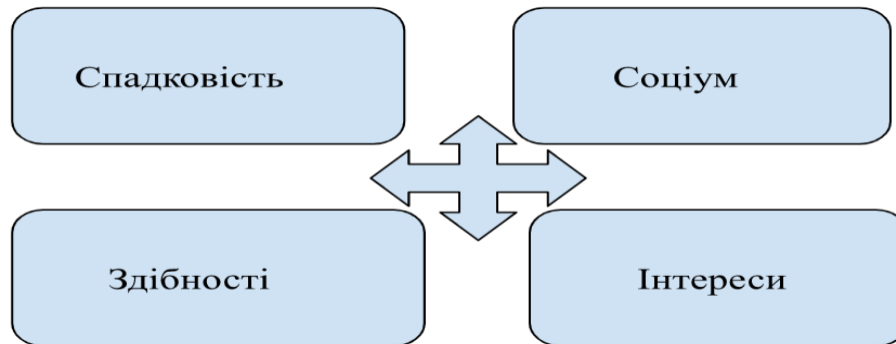

Рис. 1.2 Фактори, які впливають на розвиток особистості

Отже, творче мислення учня відображає творчу сутність особистості і проявляються у творчій навчальній діяльності, індивідуальними поглядами на навколишню дійсність і відображення їх (поглядів) у власних продуктах навчальної діяльності. Звідси ми можемо зробити висновок, що розвиток творчого мислення в результаті навчальної діяльності може бути змінено під час спеціально організованого освітнього середовища.

У моделі творчої особистості виділяються внутрішні передумови творчості («креативне ядро» – природжене) та надбане (додаткові мотиви, характерологічні особливості, творчі вміння й індивідуальні особливості психічних процесів), що формується і розвивається в процесі освіти та життєдіяльності особистості. Оскільки природжене і надбане в особистості дитини в педагогічному процесі відокремити майже неможливо, то для дослідження процесу формування творчої особистості учня С. Сисоєва, вважає доцільно ввести поняття творчих можливостей особистості [71, с. 232]. У сучасній педагогіці творчі можливості розглядаються як такі, що відображають індивідуальні особливості розвитку і вияву творчих якостей особистості і зумовлюють її здатність до творчості.

Концепція творчості як універсальної пізнавальної творчої здібності набула популярності після виходу в світ робіт Дж. Гілфорда. Підставою для цієї концепції стала його модель структури інтелекту. Дж. Гілфорд вказав на

принципове розходження між двома типами розумових операцій: конвергенцією і дивергенцією.

Конвергентне мислення актуалізується в тому випадку, коли людині, яка вирішує задачу, потрібно на основі множини умов знайти єдине правильне рішення. У принципі, конкретних рішень може бути і декілька, але ця множина завжди обмежена.

Дивергентне мислення визначається як «тип мислення, який іде в різноманітних напрямках» (Дж. Гілфорд). Такий тип мислення припускає варіювання шляхів вирішення проблеми, призводить до несподіваних висновків і результатів [24, с. 13].

Таблиця 1.2.

**Порівняльна характеристика процесу
конвергентного і дивергентного мислення**

<i>Конвергентне мислення</i>	<i>Дивергентне мислення</i>
Прагнення спростити завдання.	Прагнення до ускладнення завдання.
Поверхнєве уявлення про поняття.	Детальне уявлення про поняття, прагнення до вдосконалення.
Уявлення про поняття без його онтогенезу.	Прагнення до поглиблення в історичне походження певного поняття.
Відсутність гнучкості мислення щодо уявлень про поняття.	Гнучкість мислення щодо уявлень про поняття.
Прослідковуються близькі аналогії між поняттями.	Прослідковуються складні аналогії між поняттями.
Процес керування мисленням залишається без змін.	Мислення стає більш керованим, здатність до інтеграції.

Для виявлення рівня сформованості творчої продуктивності у дітей молодшого шкільного віку використовувались методики «Завершення фігури (Овал)» Е. П. Торренс, «Придумай казку з означеними словами» (модифікація О. В. Андрощук), «Слова на літеру К» за О. І. Кульчицькою, Л. Г. Черною.

Дж. Гілфорд і його співробітники розробили тести програми дослідження здібностей, тестують переважно дивергентну продуктивність:

1) тест легкості слововживання: «Напишіть слова, що містять зазначену букву»;

2) тест на використання предмета: «Перерахуйте якнайбільше способів використання кожного предмету»;

3) упорядкування зображень: «Намалюйте об'єкти, використовуючи такі фігури: коло, прямокутник, трикутник, трапеція. Кожну фігуру можна використовувати багаторазово, міняючи її розміри, але не можна добавляти інші фігури або зайві»[66].

Зважаючи на вищесказане, хочемо зазначити, що творчими здібностями наділена без винятку кожна людина від народження, але “підняти їх на гору”, побачити і створити необхідні умови – головне завдання не лише освіти, а і суспільства в цілому.

Молодший шкільний вік – період збирання, накопичення знань. Успішному виконанню цієї важливої життєвої функції сприяють характерні здібності дітей цього віку: довірливе підпорядкування авторитету, підвищена сприйнятливність, вразливість, наївно-ігрове відношення до того, з чим вони стикаються. У молодших школярів кожна з відмічених здібностей виступає, головним чином, своєю позитивною стороною, і це неповторна своєрідність даного віку [28, с. 312].

Розвиток творчості проходить як мінімум дві фази.

1. Розвиток «первинної» творчості як загальної творчої здібності, неспеціалізованої по відношенню до певної сфери людської життєдіяльності. Сензитивний період цього етапу, за даними ряду авторів, настає в 3-5 років. У цей час наслідування значущому дорослому як зразку, можливо, є основним механізмом формування творчого мислення. Можливо також, що на якийсь період творчого становлення переходить у латентний стан (феномен «дитячої творчості»)

2. Підлітковий і юнацький вік (можливо, від 13 до 20 років). У цей період

на основі «загальної» творчості формується «спеціалізована» творчість: здатність до творчості, пов'язана з певною сферою людської діяльності, як її «зворотна сторона», доповнення й альтернатива. На цьому етапі особливо значущу роль відіграє професійний зразок, підтримка сім'ї й однолітків. Але головне, юнак відзначає для себе «ідеальний зразок» творця, якого він прагне наслідувати (аж до ототожнення).

Друга фаза закінчується запереченням власної наслідувальної продукції і негативним ставленням до колишнього ідеалу. Індивід або затримується на фазі наслідування назавжди, або переходить до оригінальної творчості.

Вік 3-5 років є найбільш сензитивним для розвитку творчих здібностей. Дитяче літературна та художня творчість найяскравіше проявляється саме в цей час, а в 6 років спостерігається спад. Спад творчих проявів до 6 років (при активізації інтелектуальної активності) вважається наслідком зменшення ролі несвідомого в регуляції поведінки та зростанням критичності і розсудливості у свідомості дитини. Можна припустити, що дитина не просто критикує саму себе за відхилення від нормативу (інтеріоризація соціальної норми дорослого: «Не можна!»), а перестає бачити можливість відхилення від стереотипної, приписаної соціальним середовищем поведінки [42, с. 107].

Для розвитку творчих здібностей потрібно підштовхувати дітей до рішення, а не вирішувати за них. Творче мислення починає працювати в кожній і будь-якій нормальній людині, коли саме життя, практика наражають її на якісь труднощі, перепони, що виступають у вигляді більш чи менш складних задач, які збуджують їх розум, примушують мислити, шукати і знаходити відповідні рішення [43].

До числа умов, які сприяють творчості, відноситься комплекс, який починається зі створення особливостей ситуації, що сприяє інтуїтивному захопленню ідеї рішення творчої проблеми, і закінчується вихованням необхідних здібностей, створенням творчого клімату, якостей особистості творця, адже створення нового творчого продукту багато в чому залежить від особистості творця та сили його внутрішньої мотивації.

Розвиток творчих здібностей учнів – це справа не одного дня, тижня чи місяця, а результат наполегливої і систематичної праці впродовж року, терміну навчання в школі, всього життя [60, с. 15].

З приходом дитини до школи під впливом навчання починається перебудова всіх її свідомих процесів, набуття нею якостей, властивих дорослим людям, оскільки діти включаються в нові для них види діяльності і систему міжособистісних відносин. Загальними характеристиками всіх пізнавальних процесів дитини стають їхня довільність, продуктивність і стійкість.

Отже, дітям молодшого шкільного віку це плодоносне підґрунтя для розвитку талановитості майбутнього громадянина, який є суб'єктом розвитку повноцінного суспільства. Початковий період навчання вважається найважливішим знайомстві дітей з прекрасним, бо це є найсензитивнішим періодом розвитку особистості. У молодшому шкільному віці діти мають у своєму розпорядженні значні резерви розвитку. Їхнє виявлення й ефективне використання – одна з головних задач вікової і педагогічної педагогіки. Творче мислення в освітньому процесі – це розумова діяльність, скерована освітньо-пізнавальною діяльністю учня і спрямована на розв'язання дидактичної задачі, результатом якої є пізнавально-творчі результати (оригінальність, новизна).

1.3 Методичні основи запровадження творчих вправ і завдань на уроках української мови засобом використання онлайн-застосунків

Вивчення української мови у початкових класах передбачає розвиток мовленнєвої компетенції учня НУШ: вміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного

спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях. Тому сучасний урок мови повинен забезпечувати не лише опанування учнями програмового обсягу знань про мову та мовлення, а й формування вмінь застосовувати набуті знання в мовленнєвій практиці.

За О. Біляєвим, сучасна методика розрізняє вправи:

- репродуктивні (відтворення вивченого за зразком);
- конструктивні (перебудова, заміна одних мовних моделей іншими);
- творчі, пов'язані з творчою уявою й розраховані на варіантність та індивідуальність виконання (складання речень, редагування тексту, написання переказу, твору тощо) [8, с. 83].

Творча вправа — це взаємозв'язок пізнавального та розумового завдань. Його розв'язання вимагає від учня застосування раніше засвоєних знань та вмінь у новій ситуації, їх комбінацію та перетворення, побудову їх на основі способу розв'язання, бачення нової проблеми в традиційній ситуації [19, с. 10].

Проблемою розвитку творчого мислення займався психолог, інженер і письменник Г. Альтшуллер. Його методика містить близько 100 прийомів, які спрямовані на розвиток творчих здібностей людини. Послідовник і практик ідей теорії розвитку винахідницьких задач М. Шустерман впроваджував методику роботи в шкільну і дошкільну освіту. Теорію розвитку творчого мислення дітей різного віку Г. Альтшуллера сьогодні займаються багато науковців (А. Гін, Г. Селевко, Т. Сидорчук, В. Телячук, О. Лесіна). Сьогодні ТРВЗ успішно розвивається в навчальних закладах Києва, Полтави, Харкова, Рівного, Луганська та інших міст України. У м. Одесі (під керівництвом М.Меєровича і Л. Шрагіної) працює лабораторія «ТРВЗ — педагогіка України». Його методами користуються в усьому світі.

Завдання стає творчим, винахідницьким, якщо містить суперечності, у подоланні яких виявляється сутність творчого процесу. ТРВЗ застосовують і для виховання та розвитку мислення людини. Провідне місце в ній належить

життєвій стратегії творчої особистості та розвитку творчої уяви.

Творча особистість бачить результати, які становлять принципову новизну, а нетворча – лише результати, пов'язані з досягненням мети.

Мета системи ТРВЗ – формування творчої особистості, тобто особистості, здатної вирішувати творчі завдання будь-якого рівня інтелектуальної та творчої складності. Використання цієї технології дозволяє суттєво підвищити вірогідність розв'язання деяких класів нестандартних (творчих, креативних) задач [2].

На думку Г. Альтшуллера, створенню загальної теорії творчості мають передувати дослідження конкретних видів творчості. Лише спираючись на окремі теорії творчості (винахідницької, наукової, літературної), можна створити загальну теорію творчості, яка, в свою чергу, дасть новий поштовх розвитку окремих теорій [2].

В основі теорії ТРВЗ лежить проблемне завдання, для розв'язання якого учень має подолати суперечності від “складного” до “простого”.

Методи розвитку творчого мислення:

1. Метод спроб і помилок. Пошук розв'язання завдання за допомогою різних варіантів його вирішення.

2. Метод контрольних запитань. Цей метод активізації творчого мислення. Ключовим інструментом є навідні питання до виконання завдання.

3. Метод фокальних об'єктів. Метод активізації творчої думки, який допомагає зняти психологічну інерцію й віднайти оригінальні вирішення. Визначається будь-який реальний об'єкт з метою його вдосконалення.

4. Метод синектики. Передбачає застосування 4-х прийомів, які ґрунтуються на аналогіях: прямій, особистій (емпатія), символічній, фантастичній.

5. Функціонально – вартісний аналіз – метод зменшення виробничих витрат. («Що й навіщо? Що можна робити ним? Чим може слугувати?»).

6. Моделювання маленьких чоловічків (ММЧ). Ігри з використанням “маленьких чоловічків” допоможуть пояснити й змоделювати внутрішню

будову предметів і речовин, фізичну суть явищ і процесів, що відбуваються у живій та неживій природі (наприклад, як з води утворюється пара).

Принципи побудови уроків з ТРВЗ з учнями початкової школи:

- Мінімум повідомлення інформації, максимум міркувань.
- Оптимальна форма організації обговорення проблемних ситуацій – мозковий штурм.
- Системний підхід (все в світі взаємопов'язане, і будь-яке явище має розглядатися в розвитку).
- Включення в процесі пізнання всіх доступних для дитини розумових операцій і засобів сприйняття (аналізаторів, причинно-наслідкових висновків і висновків, зроблених самостійно; предметно-схематичною наочності).
- Обов'язкова активізація творчої уяви [43].

Роботу над творчими завданнями вправами і здійснюють поетапно за допомогою дослідницьких, ігрових, творчо-прикладних дій, під час яких розвиваються та поєднуються операційне та образно-асоціативне види мислення.

Такі завдання є системою, що дає змогу сформуванню і розвинути всю різноманітність інтелектуальної й творчої діяльності учнів та забезпечити перехід від репродуктивних, формально-логічних дій до творчих.

Психологи намагаються не лише з'ясувати, як людина вирішує нові і творчі завдання, але і шукають методи і прийоми підвищення творчого потенціалу особистості. Серед запропонованих способів велику популярність завоював метод мозкового штурму, розроблений А. Осборном, і синектики Дж. Гордона.

Головним прийомом роботи з методом мозкового штурму є те, що гіпотези не потрібно оцінювати. Найбожевільніша ідея може бути вірною, так створюються нові продукти діяльності людини (повітряна куля, мобільний пристрій). Завдання освітян сьогодення – навчити дитину не шаблонному, вільному мисленню, не стримувати свою фантазію, проявляти оригінальність, можливість бути трішки дивакуватим. І головне, не соромитись промовляти

свої ідеї вголос.

- Кожен має право на власну думку.
- Усі думки важливі.
- Критикувати ідеї інших не можна

Розрізняють три фази мозкового штурму:

- постановка питання;
- генерація ідей;
- оцінка групою експертів.

Основним принципом роботи методу синектики, розроблений Дж. Гордоном є проведення аналогій, порівняння предмета від складного до простого. Види аналогій:

• *Пряма аналогія* використовується тоді, коли можливо пряме порівняння досліджуваного об'єкта з добре знайомими об'єктами і процесами.

• *Особиста аналогія* (емпатія) використовується, коли людина ставить себе на місце досліджуваного об'єкта.

• *Символічна аналогія* дозволяє відобразити досліджуваний об'єкт у символічній формі, дібрати такі символи (знаки), які краще виражають його основні закономірності.

• *Фантастична аналогія* передбачає порівняння досліджуваних об'єктів з казковими, фантастичними персонажами. Вона дозволяє сконцентруватися на поки ще неможливих, але бажаних властивості і ознаки [25, с. 39].

Місце розвивальних та творчих вправ у структурі уроку залежить від багатьох факторів:

- рівня підготовки учнів;
- дидактичної мети;
- характеру навчального матеріалу;
- часу, відведеного на вивчення теми.

Використовуючи розвивальні творчі вправи, потрібно дотримуватися таких вимог:

- цілеспрямованість застосування;

- підпорядкованість тематиці, навчально-виховній меті уроку;
- відповідальність дитячому світогляду, віковим та індивідуальним особливостям;
- різноманітність форм організації навчальної праці учнів (індивідуальні, групові, колективні);
- нерозривний зв'язок з іншими формами та методами роботи.

Зміст та матеріал для розвивальних творчих вправ залежить від вікових та індивідуальних особливостей дітей, знань учнів, завдань уроків.

Зазначимо, що використання творчих вправ дозволяють створити невимушену обстановку під час навчання, допомагають дитині інакше дивитися на процес навчання. Якщо порівнювати більш традиційну форму навчання, коли основним інструментарієм навчання були лише підручник і зошит, то сьогодні із розвитком ІТ технологій, ми можемо з упевненістю сказати про розширені можливості для навчання. Звісно, якщо казати про репродуктивний етап навчальної діяльності, то без так званих “основних” інструментів не обійтись, особливо, коли ще недостатньо створені умови для використання технічних засобів навчання. Але з досвіду роботи деяких шкіл сьогодення, ми бачимо, як підручник з легкістю замінює планшет, інтерактивна дошка чи просто мобільний телефон.

Сьогодні вчитель може не планувати уроки, без введення технічних засобів навчання, бо на практиці переконались у високій результативності даного навчання.

Використання онлайн-застосунків під час навчання в українській освіті допомагають не лише побачити і зрозуміти головне, а і швидше генерувати нові ідеї на основі більш розвиненого кругозору, доступу до отримання нових знань через мережу Internet. Використовуючи онлайн- застосунки на будь-якому етапі уроку, допомагає стимулювати розвиток мислення, спостережливість, уяву, викликати зацікавлення у учнів, сприяють самонавчанню. Оскільки мислення учнів початкової школи є наочно – образним, то використання онлайн-застосунків, які здебільшого мають

яскраво оформлений контент сприяють швидкому сприйняттю інформації, осмислення змісту навчального матеріалу і розвитку уяви. Наявність цих факторів допомагає спонукати дітей до нешаблонного осмислення навчального матеріалу, що в свою чергу сприяє реалізації розвитку творчого мислення молодших школярів.

Дуже важливо викликати зацікавленість в учнів, особливо початкової школи, бо це (при правильному підході до вибору навчальних завдань) спонукатиме до “запуску” розумової активності. Але слід також пам'ятати про так званий перехід від репродуктивного типу завдань до частково-пошукового, на якому має ґрунтуватись творчий підхід у виконанні поставлених задач.

На початковому етапі використання онлайн-застосунків слід складати (добирати) такі завдання, які б містили завдання репродуктивного характеру. Це допомагає навчити дитину користуватись певними ресурсами, зрозуміти алгоритм дії. І тільки після цього, можемо вводити вправи частково репродуктивні або частково-пошукові і творчі.

На прикладі досвіду роботи багатьох педагогів-практиків доведено, що під час використання творчих вправ досить легко створити невимушену обстановку для співпраці і діалогу між учнями, що не виключає можливості організації групової та фронтальної форм роботи. Сьогодні, ми маємо змогу завдяки онлайн-застосункам використовувати ці методи і під час дистанційної або змішаної форм навчання. Ринок онлайн-застосунків має в своєму арсеналі безліч ресурсів для застосування і даних методів роботи.

Це дає змогу формувати особистісний досвід творчої діяльності молодших школярів, досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу в цілому і до мовленнєвої діяльності зокрема, суттєво підвищуючи мотивацію навчання[63, с.25].

«Державний стандарт початкової освіти, регламентуючи свободу педагогічних спільнот у виборі шляхів навчання, виховання і розвитку школярів, відкриває можливість вибору та створення власного навчального

забезпечення освітнього процесу. Чинні вимоги до його якості доповнюються показниками, що відповідають пріоритетам нового Державного стандарту передбачають: реалізацію ідеї інтеграції, дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань, а не їх відтворення, організацію пошуку інформації з різних джерел; розвиток критичного мислення, творчості...» – сказано у листі МОН України від 11. 08. 2020 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році» [18].

Саме тоді освіта України масово почала переходити на дистанційний формат викладання. Як основний інструмент, маючи новітні технології навчання: онлайн платформи, мобільні застосунки і зовсім інші методи і прийоми викладання.

Актуальні дослідження та наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних вчених стверджують, що цифрові технології є основним інструментом для освіти сьогодення, що трансформує сприйняття, обробку та усвідомлення необхідних знань усіх учасників освітнього процесу. Очевидно, що це можливо тільки за умови створення новітнього освітнього середовища, яке буде інноваційним та інформаційно-цифровим.

Одночасно із цифрологізацією освіти вчителі також мали отримати нові знання: як навчати? чому навчати?

Сучасний вчитель це не той, хто надає інформацію, він має мотивувати отримати нові знання, показати шляхи їх трансформації. Завдання з використанням онлайн-застосунків можуть бути, як додатковим, так і повноцінним домашнім завданням під час дистанційної або змішаної форм навчання.

Розглянемо основні методичні рекомендації під час застосування онлайн-застосунків для учнів початкової школи:

1. Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям.

2. В умовах, коли навчання відбувається за допомогою персональних пристроїв, слід зважати на розмаїття цих пристроїв та обирати ресурси, які максимально підходять для різних платформ (персональні комп'ютери, планшети, мобільні пристрої Apple, Android тощо).
3. Важливим моментом є необхідність реєстрації учнів на веб-ресурсі, адже слід пам'ятати про інформаційну безпеку та мінімізувати кількість платформ, на яких ми пропонуємо реєструватись учням та педагогам. Потрібно уважно ознайомлюватись із правилами використання платформ і, наскільки можливо, мінімізувати обсяг персональних даних, які фіксуються на них.
4. З метою забезпечення організації освітнього процесу та виконання освітніх програм учитель може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші на свій вибір у синхронному та асинхронному режимі.
5. Необхідно надавати учням рекомендації щодо використання ресурсів, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо.
6. Обираючи онлайн-інструменти, варто враховувати зрозумілість та доступність інтерфейсу учнів початкової школи.
7. Не варто використовувати велику кількість різних платформ. Краще удосконалювати навички у 2-3 обраних застосунках.
8. У найменших школярів зацікавленість предметами, бажання вчитися – річ дуже хитка і нестабільна. Тому контент має зацікавлювати, мати яскравий інтерфейс [9].

Для подальшого проведення дослідження проаналізували і склали перелік онлайн-застосунків, які можна використовувати з учнями початкової школи під час уроків мовно-літературної освітньої галузі:

Окрім того, на допомогу вчителям і учням застосунки:

1. Прокачай українську: усе для вдосконалення солов'їної – <https://studway.com.ua/vivchai-ukrainsku/>;
2. Матеріали сайту «Мова – ДНК нації» – <https://ukr-mova.in.ua>.

3. Інтерактивні подорожі й виставки: <https://ukrainewow.com> (онлайн подорож Україною); <https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/> (подорож українськими музеями просто неба);
4. Віртуальна дошка
5. «На часі – дистанційна освіта», створена вчителями Сумської області для систематизації матеріалів щодо дистанційного навчання –<https://uk.padlet.com/lubavushka91/u0o5h72dh4zn>.
6. Веб-квест – інтерактивна пригодницька подорож із завданнями для переходу і вирішення проблемних ситуацій.
7. Платформа Google Classroom (<https://classroom.google.com>) — це сервіс, що пов’язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео-, текстову і графічну інформацію
8. Тести з автоматичною перевіркою дозволяють організувати швидке оцінювання рівня опанування навчального матеріалу учнями. Онлайн-тести можна створювати в Google-формах, а також на спеціалізованих платформах, наприклад <https://www.classtime.com/uk/>.
9. На урок — платформа, що дозволяє створювати інтерактивні онлайн-тести з будь-якого предмету. На додачу, тут можна знайти та використати вже готові тестові завдання з більшості шкільних тем.
10. Інтерактивні сервіси миттєвого опитування. Популярними сервісами миттєвих опитувань є <https://kahoot.com/>, <https://www.mentimeter.com/>, <https://www.polleverywhere.com/>
11. Цифрова творчість учнів

Існують спеціалізовані платформи обміну відеороликами, на яких учні можуть завантажувати свої відео відповіді, коментувати їх, дискутувати (наприклад <https://info.flipgrid.com/>)

Окрім відеороликів, об’єктами цифрової творчості учнів можуть бути: карти понять (<https://www.mindmeister.com/>);

- комікси (<https://www.storyboardthat.com/>);

- блоги (<https://www.blogger.com/>);
- програми (<https://scratch.mit.edu/>);
- інфографіка (<https://www.canva.com/>);
- ановані зображення (<https://www.thinglink.com/>).
- генератор головоломки – філворда «Знайди слова» (<https://childdevelop.com.ua/generator/letters/puzzle.html>)

12. Сервіси для створення онлайн-вправ

Однією з найдоступніших платформ для створення практичних вправ є <https://learningapps.org/>, <https://www.liveworks.com/> а для надання формувального зворотного зв'язку існує спеціалізований сервіс <https://goformative.com/>

Цікаві можливості розробляти різноманітні інтерактивні вправи на основі флеш-карток надають сайти <https://www.studystack.com/> та <https://quizlet.com/>, <https://elpom.com.ua/>, <https://childdevelop.com.ua/>

«Мова — ДНК нації» — освітній проект для тих, хто хоче вдосконалити свої знання української мови. Започаткований Наталею Клименко та Павлом Мельником-Крисаченком у середині квітня 2014 року. Для вдосконалення знань з української мови на платформах iOS та Android Віталій Благодір, Олександр Клименко та Павло Мельник-Крисаченко розробили перший мобільний застосунок Мова, завдяки якому всі охочі мають змогу пригадати основні правила правопису, дізнатися фразеологізми й синоніми, навчитися правильно наголошувати слова та позбутися росіянізмів. Окрім того, зареєстровані на сайті проекту користувачі можуть перевіряти знання й одночасно навчатися, виконуючи тематичні вправи.

Мобільний додаток “Йой”, який був створений у Фінляндії для вивчення української мови учнями початкової школи національних меншин. Головна ідея додатку – навчати дітей в ігровому форматі через реальні життєві ситуації. Для цього в застосунку є два персонажі-помічники – Лулу і Лоло. Віртуальні помічники зачитують завдання, яке має на екрані смартфона виконати дитина, а варіанти відповіді дублюються зображеннями.

Великою популярністю користуються онлайн-застосунки, метою яких є

складання, знаходження слів (“Слова зі слова”, ”Ерудит”, ”Пошук слів українською”), розширення словникового запасу української мови, вивчення історії і культури українського народу (Р. І. Д.). Але, як показав аналіз цих програм, вони не є адаптованими для учнів початкової школи.

Отже, проаналізувавши ринок онлайн-застосунків, можемо стверджувати, що сучасний вчитель має багатий інструментарій для розвитку творчих здібностей учнів. Вибір конкретного застосунку залежить від багатьох факторів: нахилів і здібностей учнів, теми та мети поставленої для розв'язання навчально-виховних завдань, технічної бази всіх учасників освітнього процесу. Але слід зауважити, що використання даного інструментарію не має займати весь час уроку, він може бути лише елементом на певному етапі уроку.

Висновки до розділу 1

Сучасний світ вимагає нових суспільних вимог до освіти. Головною метою нової української школи є виховання особистості, патріота, інноватора. Це школа самореалізації та становлення особистості. Основною метою сучасної школи – виявити творчі здібності дитини і дати їм підґрунтя для подальшого розвитку. На нашу думку, саме творчість, творче мислення є тією рушійною силою, яка підштовхує людину невпинно йти вперед, долати труднощі, відкривати не тільки щось нове для себе, але і для суспільства в цілому.

Розвиток творчого мислення – це цілеспрямований процес навчання і виховання компетентної особистості Нової української школи, здатної ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї. Головне завдання вчителя – організувати освітній процес сучасно та корисно. Одним із інструментів для реалізації навчально-виховної мети сьогодення є онлайн-застосунки, які дають змогу досягти медіа компетентності молодших школярів

та організувати освітній процес.

Проаналізувавши ринок онлайн-застосунків, можемо стверджувати, що сучасний вчитель має багатий інструментарій для розвитку творчих здібностей учнів. Вибір конкретного застосунку залежить від багатьох факторів: нахилів і здібностей учнів, теми та мети поставленої для розв'язання навчально-виховних завдань, технічної бази всіх учасників освітнього процесу. Але слід зауважити, що використання даного інструментарію не має займати весь час уроку, він може бути лише елементом на певному етапі уроку.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ОНЛАЙН-ЗАСТОСУНКІВ НА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Стан досліджуваної проблеми у практиці шкільного навчання

Дослідженням розвитку творчих здібностей молодших школярів в практиці шкільного навчання займалось багато науковців, серед яких доцент кафедри соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки А. В. Кульчицька та студент цієї ж кафедри В. В. Двойнінов. У своїх дослідженнях вони приділили окрему увагу чинникам впливу на розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках рідної мови [43]. Серед опитаних ними вчителів-практиків вони отримали такі результати (див.табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Результати опитування учителів-практиків (за А.Кульчицькою)

Чинники впливу	Кількість (%)
Природні задатки та індивідуальні особливості	47 %
Характер і структура діяльності	29 %
Професіоналізм учителя	11 %
Використання комп'ютерних технологій у процесі навчання	6 %
Якість навчальних підручників та посібників	5 %
Запропонували свій варіант відповіді	2 %

На прикладі отриманих науковцями даних, можемо зробити висновок, що на практиці вчителі більшою мірою спираються на комп'ютерні технології для

розвитку творчих здібностей, ніж на використання підручників і посібників. На нашу думку, це зумовлено стрімким розвитком комп'ютеризації в освіті. На сьогодні вчителі мають досить ґрунтовну базу програмного забезпечення для проведення якісного, творчо спрямованого навчання.

Серед переліку чинників, які впливають на творчий потенціал учнів, посідає такий важливий фактор, як “характер і структура діяльності”. Нам близька дана думка, бо саме від місця і виду діяльності в кожному конкретному випадку залежить ефективність проведення вправ і завдань, які відповідають поставленій меті. Готуючись до уроку, вчитель має якісно і відповідально підійти до вибору онлайн – застосунка для кожного окремого випадку.

Під час написання роботи ми провели опитування серед вчителів–практиків початкової школи Криворізького району з метою виявлення найбільш зручних для використання онлайн-застосунків саме на уроках української мови. В опитуванні взяли участь 53 педагоги.

Опрацювавши отримані результати, маємо такі дані (див.рис.2.1.).

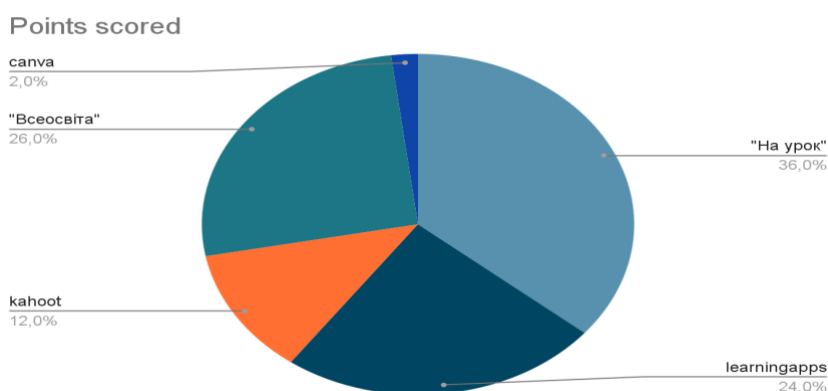

Рис. 2.1 Аналіз використання онлайн-застосунків вчителями-практиками

Таким чином, ми бачимо, що найуживанішими онлайн – застосунками, серед опитаних учителів–практиків початкової школи є сайти “На урок” (36 % респондентів), “Всеосвіта” (26 % респондентів), learningapps (24 % респондентів). У той час Kahoot і Canva користуються найменшим попитом серед освітян початкової ланки.

Проводячи дане опитування, ми також побачили, що не всі респонденти мали досвід роботи з певними онлайн–застосунками або взагалі не знали про їх існування (Mindmeister, Goformative, Padlet та ін.), що свідчить про низький рівень освіченості педагогів з даного питання. Це наштовхнуло нас на думку про необхідність популяризації онлайн-застосунків в освітньому просторі з метою ознайомлення вчителів з найменш уживаними програмами для розширення інструментарію під час проведення дистанційного та змішаного навчання. З цією метою ми запропонували вчителям виконати певні завдання і вправи, які розраховані на розвиток творчих здібностей для учнів початкової школи на уроках української мови на тих платформах, які не користувалися попитом. Через деякий час ми знову провели опитування і отримали наступні дані (див.рис.2.2).

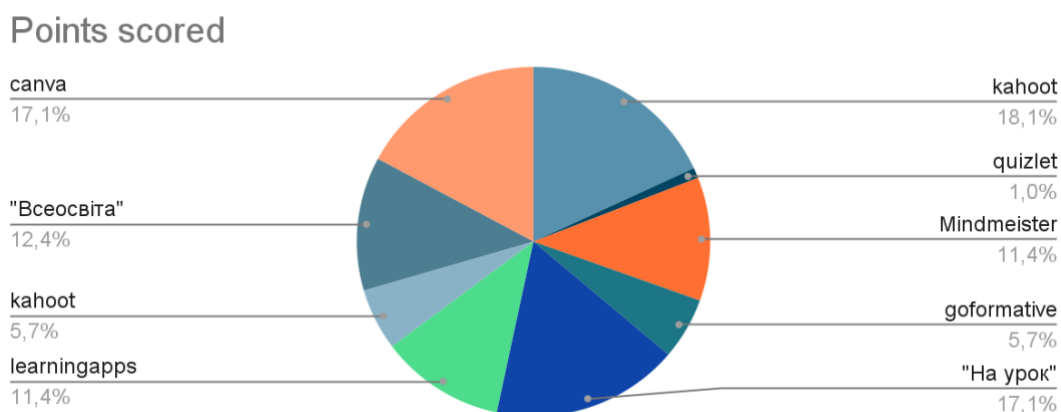

Рис. 2.2 Аналіз використання онлайн-застосунків вчителями-практиками після практичних робіт

Ми бачимо, що попит на деякі з раніше не використаних в роботі вчителів початкової школи значно зріс. Зокрема, зріс попит на онлайн-застосунок Kahoot, Canva, Mindmeister. Звичайно, вибір інструментарію під час підготовки до занять є виключно прерогативою вчителя. Але на нашу думку, чим ширший є вибір цікавого інструментарію, тим цікавішим і продуктивнішим відбуватиметься процес навчання.

2.2 Діагностика рівня сформованості творчого мислення учнів третього класу

Для того, щоб перевірити вірогідність висунутої гіпотези, на базі Криворізької спеціалізованої школи № 9 з лютого 2022 по жовтень 2022 року було проведено дослідно- експериментальну роботу, що полягала у визначенні рівня сформованості творчого мислення третьокласників та створення спеціальних умов для підвищення наявного рівня за допомогою розробленої та впровадженої системи роботи на уроках української мови.

В експерименті взяли участь діти двох груп третіх класів загальною кількістю 56 учнів.

Мета експерименту – визначити вплив “онлайн-застосунків” на розвиток творчого мислення молодших школярів; розробити систему роботи та експериментально довести ефективність застосування онлайн-застосунків з метою розвитку творчого мислення молодших школярів на уроках української мови в 3 класі.

За результатами аналізу наукової літератури було визначені концептуальні засади дослідження: розвиток творчого мислення молодших школярів на уроках української мови засобом онлайн-застосунків буде ефективним за таких умов:

- систематичної роботи над формуванням творчого мислення;
- системного використання “онлайн-застосунків” на уроках української мови;
- адаптації системи роботи до вікових особливостей учнів, кола їх пізнавальних інтересів;
- готовності вчителя до роботи з “онлайн-застосунками” під час проведення уроків.

Експеримент складався з трьох етапів:

1 етап – констатувальний. Під час якого була проведена первинна

діагностика рівня сформованості творчого мислення учнів третіх класів.

2 етап – формувальний. На цьому етапі в експериментальному класі на уроках української мови була впроваджена розроблена нами система роботи з формування творчого мислення молодших школярів засобом онлайн-застосунків. У контрольному класі навчання здійснювалось за традиційною системою.

3 етап – контрольний. На цьому етапі була здійснена повторна діагностика рівня сформованості творчого мислення учнів обох груп, проведено аналіз отриманих результатів.

Констатувальний етап експерименту. На даному етапі дослідження було здійснено діагностику рівня сформованості творчого мислення в учнів третіх класів Криворізької спеціалізованої школи №9. У педагогічному експерименті взяли участь 56 учнів з 3-А і 3-Б класів. Мета констатувального етапу експерименту полягала у визначенні сформованості творчого мислення молодших школярів в обох класах.

У ході цього етапу вирішувалися такі завдання:

- 1) підібрати діагностичні методики для оцінки рівня сформованості творчого мислення учнів третіх класів;
- 2) провести апробацію діагностичного комплексу;
- 3) визначити контрольний та експериментальний класи.

Як ми з'ясували раніше, рівень творчого мислення молодшого школяра можна оцінити за наступними критеріями: гнучкість, оригінальність і унікальність. Під час проведення діагностики рівня творчого мислення ми застосували методики “Анаграми” (модифікація тесту Г.Айзенка, Н.А.Головань) і доповнення Кет Френк (модифікація В. М. Козленка) [29, с. 112-125].

Методика “Анаграми” (модифікація тесту Г. Айзенк, Н.А.Головань)

Мета: визначити рівень розвитку творчих компонентів мислення (гнучкості мислення).

Необхідний матеріал: анаграми: Каорт, арткала, кеосол, тапір, гісн, горіко,

боляку, накліна, рновоа, унвак, аребв, рабе, баріб, аришб, ислт, роагод, ьлівцо, тошзи.

Хід виконання завдання: обстежуваним пропонується інструкція: «За 5 хвилин скласти із даних анаграм слова, використавши всі букви анаграми та не додаючи інших. Не затримуйтеся довго на даному завданні».

Відповіді: Актор, тарілка, колесо, пірат, сніг, огірок, яблуко, калина, ворона, кавун, верба, зебра, риба, груша, лист, дорога, олівець, зошит

Обробка даних виконаного завдання. Оцінка роботи досліджуваного проводиться за шкалою:

16 слів і більше – гнучке мислення з елементами самобутності, оригінальності (високий рівень);

15-10 слів – висока гнучкість (достатній рівень) ;

10-5 слів – хороші показники гнучкості (середній рівень);

5 слів і менше – інертне мислення(початковий рівень).

Методика доповнення Кет Френк (модифікація В. М. Козленка)

Мета: вивчення образної оригінальності і гнучкості мислення.

Необхідний матеріал: стандартні бланки з фігурами, які треба доповнити, прості олівці для малювання.

Хід виконання: обстежуваним пропонується інструкція: «Вам пропонується бланк з малюнками 6 різних фігур. Треба доповнити, вдосконалити кожну з них таким чином, щоб дістати завершене зображення. Слід дати також кожному малюнку назву».

Обробка результатів:

1. Оцінюється оригінальність, яка виявляється в числі переходів від одного класу об'єктів до іншого. Кожен перехід оцінюється в 1 бал.

Приклади класів: рослини, посуд, транспорт, символічні зображення. В даному випадку можна використати максимум 6 класів об'єктів, отже найвища оцінка за гнучкість – 6 балів.

2. Оцінюється унікальність – оригінальність малюнка чи назви.

Визначається шляхом порівняння певної відповіді з відповідями інших членів групи: якщо відповідь зустрічається не частіше, ніж у 5-10% досліджуваних (йдеться про всю групу), то за неї нараховують додатково 1 бал, коли меншу, ніж у 2-4% – 2 бали.

Додаткові бали нараховуються окремим малюнкам за особливу складність, динамічність, асиметричність зображення.

Після проведення тестування в обох класах ми отримали наступні результати (див.рис.2.3, рис.2.4, рис.2.5, рис.2.6, рис.2.7, рис.2.8).

Завдання 1 “Анаграми”

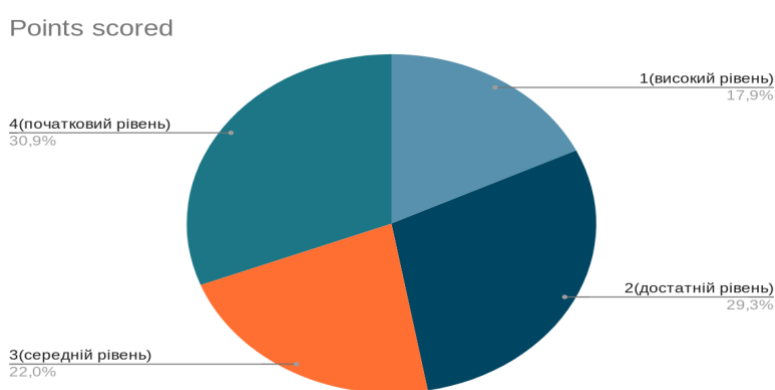

Рис. 2.3 Рівень сформованості за показником “гнучкості” мислення учнів 3-А класу

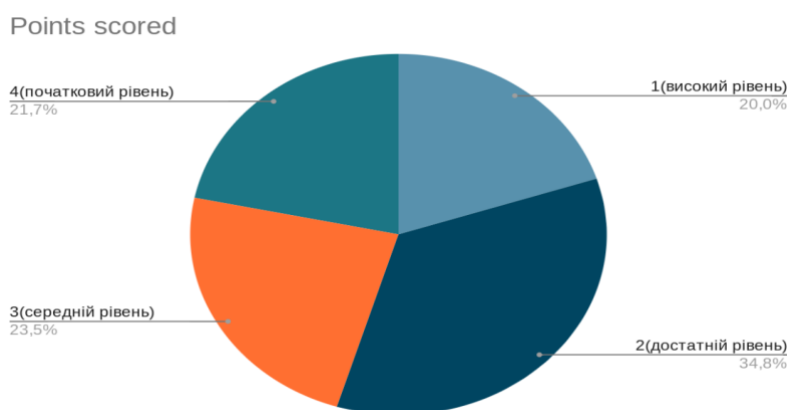

Рис. 2.4 Рівень сформованості за показником “гнучкості” мислення учнів 3-Б класу

Завдання 2. 1 “Гнучкість мислення”

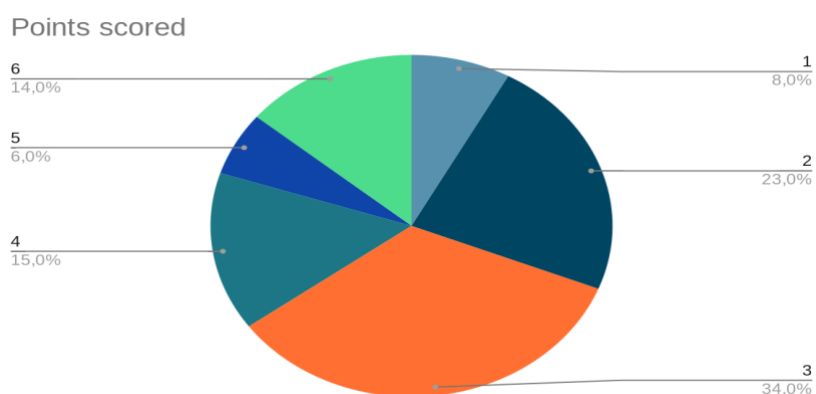

Рис 2.5 Рівень сформованості за показником “гнучкості” мислення учнів 3-А класу

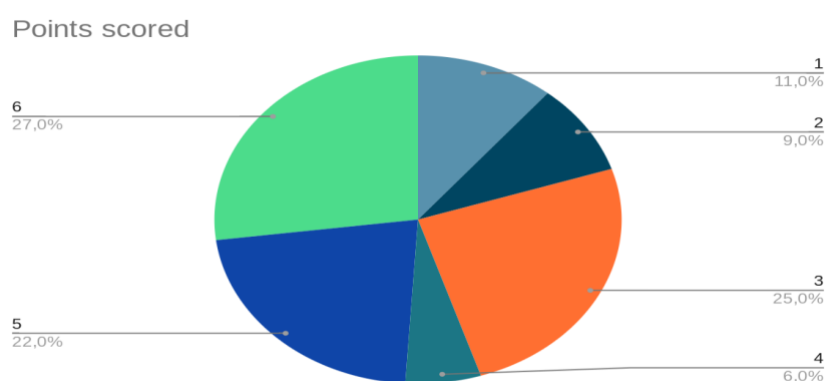

Рис. 2.6 Рівень сформованості за показником “ гнучкості” мислення учнів 3-Б класу

Завдання 2. 2 “Унікальність”

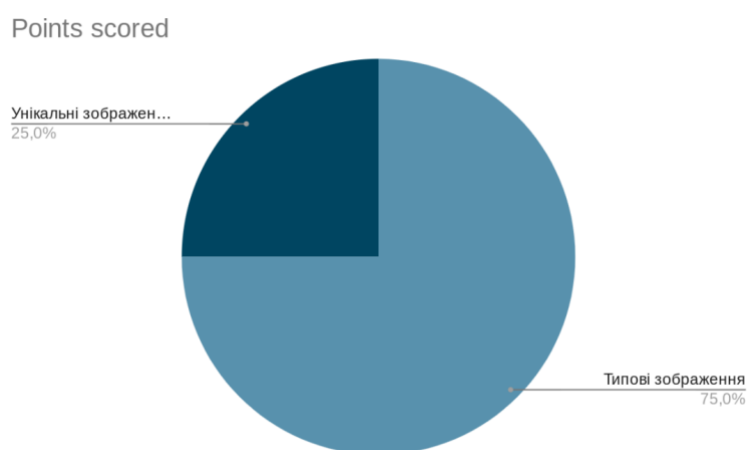

Рис. 2.7 Рівень сформованості за показником “унікальності” мислення учнів 3-А класу

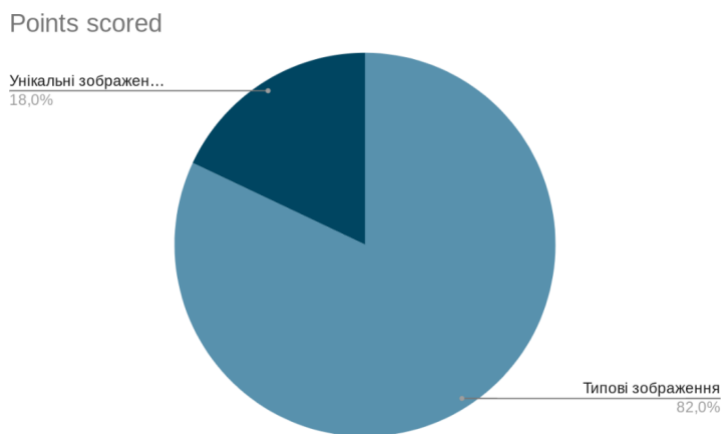

Рис. 2.8 Рівень сформованості за показником “унікальності” мислення учнів 3-Б класу

Таким чином, під час констатувального експерименту нами було виявлено майже однаковий рівень сформованості творчого мислення в обох класах за трьома показниками: гнучкість, оригінальність і унікальність. Ми зробили порівняльний аналіз результатів обох класів за вище названими показниками (див.рис.2.9, рис.2.10, рис.2.11).

Порівняльний аналіз даних обох груп щодо розвитку гнучкості мислення (завдання 1).

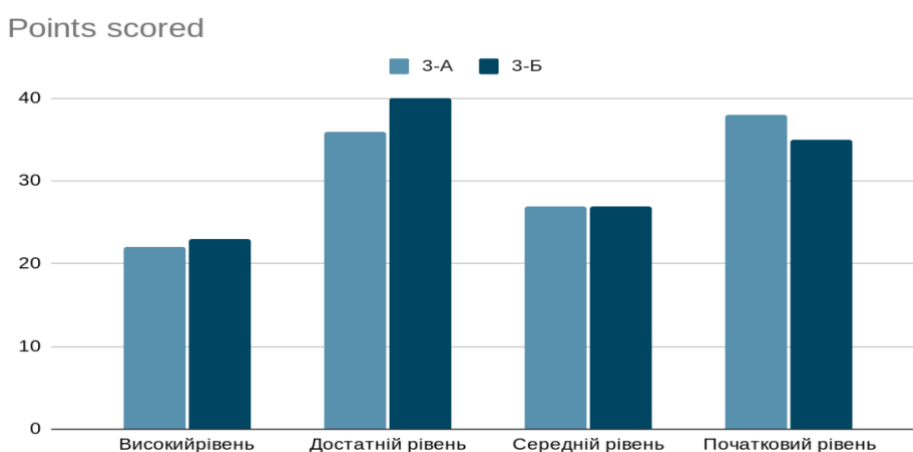

Рис. 2.9 Порівняльний аналіз даних обох груп за показником “оригінальності” мислення (завдання 2).

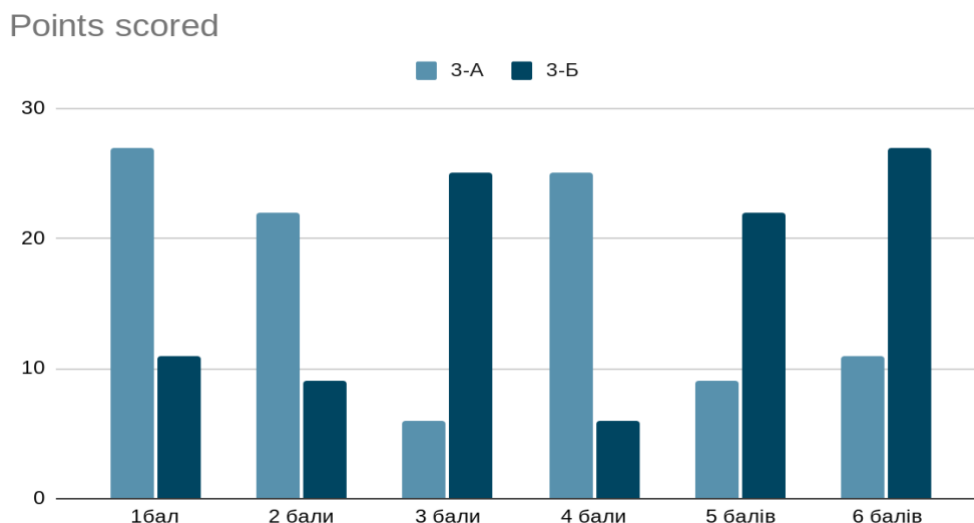

Рис. 2.10 Порівняльний аналіз даних обох груп за показником “унікальності” мислення (завдання 2).

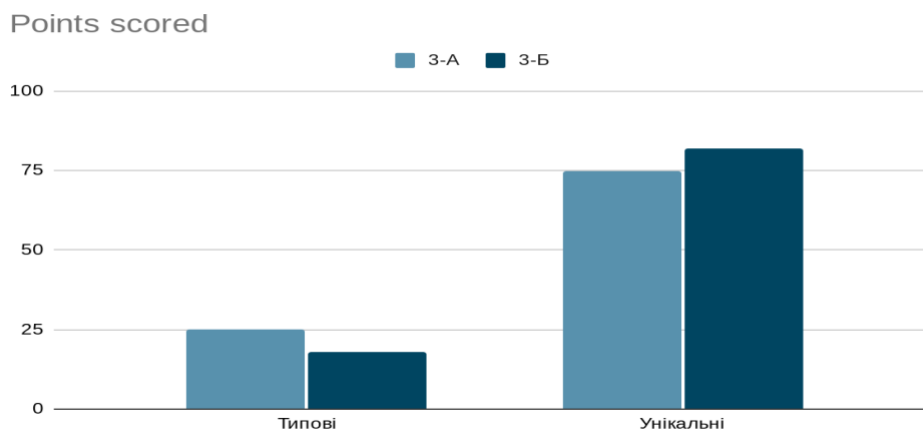

Рис. 2.11 Порівняльний аналіз даних обох груп за показником “гнучкості” мислення (завдання 2).

Проаналізувавши отримані дані, ми побачили, що в учнів обох класів рівень сформованості творчого мислення здебільшого майже однаковий. Отже, експериментальним класом було визначено 3-Б клас, а контрольним – 3-А клас. В обох класах однакова кількість учнів (по 28 дітей).

Подальша наша робота полягала у розробці та впровадженні в навчально-виховний процес експериментального класу програми цілеспрямованого формування творчого мислення засобом онлайн-застосунків.

2.3 Впровадження експериментальної системи роботи з формування творчого мислення учнів третього класу засобом онлайн-застосунків

З метою покращення рівня розвитку творчих здібностей нами була розроблена система завдань з української мови для учнів експериментального класу з використанням онлайн-застосунків. Метою цієї системи є розвиток творчого мислення учнів. Експеримент тривав 3 місяці з березня по травень 2022 року. Теми до завдань відповідали календарно–тематичному плану за програмою О. Я. Савченко. За цей період ми розглянули такі теми: “Дієслово”, “Речення”, “Текст”. Щоуроку дітям замість домашнього завдання з української мови задавалися завдання на різноманітних онлайн платформах з метою закріплення теми уроку і розвитку творчого мислення. Окрім того, під час проведення ранкових зустрічей під час дистанційної роботи ми надавали завдання з мовно-літературної освітньої галузі, використовуючи онлайн застосунки. Поурочне планування із зазначенням очікуваних результатів щодо формування творчих здібностей учнів і переліком запропонованих завдань з використанням онлайн застосунків наведено в таблиці (див.табл. 2.2).

Таблиця. 2.2.

Система завдань з української мови для учнів 3 класу засобом онлайн-застосунків

Тема уроку	Очікувані результати навчання	Використаний ресурс	Посилання
Дієслова – синоніми	- учні безпомилково об'єднують дієслова - синоніми у пари.	learningapps.org	https://learningapps.org/3444808
Дієслова – антоніми	- учні обирають необхідне слово-антонім із запропонованих	learningapps.org	https://learning.ua/mova/tretii-klas/pidbiraie-mo-antonim-do-diiesliva

Продовж. табл. 2.1.			
Доречне вживання дієслів з прямим і переносним значенням у власних висловлюваннях	- учні самостійно знаходять дієслово в тексті	https://elpom.com.ua	https://elpom.com.ua/select-text/diyeslovo/
Діагностична робота з теми "Дієслово"	- учні проходять тестування на перевірку знань з вивченої теми	На урок	https://naurok.com.ua/test/join?gamecode=2243696
Речення	- учні мають додати слова за змістом питання з теми	kahoot. it	https://create.kahoot.it/creator/75e22beb-0835-48ce-b501-6b9d4817cecb
Типи речень за метою висловлювання	- учні розподіляють на групи типи речень	https://wordwall.net/uk/resource/31282488/	https://wordwall.net/uk/resource/31282488/
Звертання. Речення зі звертанням	- серед поданих речень учні мають виділити ті, в яких є звертання	https://learningapps.org	https://learningapps.org/1133369
Головні члени речення (підмет і присудок).	- учні самостійно мають визначити головні члени речення	quizlet. com	https://quizlet.com/708385320/match
Визначення в реченні другорядних членів речення	- учні за допомогою мапи думок мають доповнити головні члени речення другорядними	canva. com	https://www.canva.com/design/DAFEDo446vo/gvvY45YAoHjMW1JH7_12_w/view?utm_content=DAFEDo446vo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

Продовж. табл. 2.1.			
Грамаптичні зв'язки між словами у простому реченні за допомогою питань.	- учні вставляють пропущені слова в речені, визначаючи за допомогою питань зв'язок між словами	canva. com	https://www.canva.com/design/DAFEDnxwH0g/lzXlZ4UBJlpcIleR8ZNpOQ/view?utm_content=DAFEDnxwH0g&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink
Зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні.	- учні об'єднують слова у словосполучення	quizlet. com	https://quizlet.com/708392785/match
Діагностична робота з теми "Речення"	-учні мають письмово скласти різні речення за метою висловлювання, виділивши в них члени речення	canva	https://www.canva.com/design/DAFQOOO7Wr8/zy86fNGvi5mSFRxYUoKqZg/edit?utm_content=DAFQOOO7Wr8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton
Повторення відомостей про текст	- учні ділять текст на речення, вставляючи необхідні розділові знаки	https://samouchka.com.ua/	https://samouchka.com.ua/ukr/_pysmo_i_chytannya/rechennya1/play.html
Будова тексту.	- учні визначають будову тексту за змістом	elpom. com. ua	https://elpom.com.ua/column-sorted-list/budova-tekstu/
Текст-розповідь та текст-опис	- учні розрізняють типи текстів за метою висловлювання	На урок	https://naurok.com.ua/test/join?gamecode=6855718
Текст-міркування	- учні пишуть текст-міркування на задану тему	http://rebus1.com/ua/	За допомогою онлайн генератора ребусів розшифруємо слово. Це і буде тема для написання тексту-міркування

Продовж. табл. 2.1.			
Текст-есе	- учні визначають думку твору із запропонованих	learningapps.org	https://learning.ua/mova/tretii-klas/vyznachaiemo-osnovnu-dumku-tekstu
Спостереження за найголовнішими ознаками художніх текстів.	- повторити тему прикметник, як одну з головних ознак художніх текстів	https://elpom.com.ua	https://elpom.com.ua/select-text/slova-nazvy-oznak-predmetiv-prykmetnyky/
Спостереження за найголовнішими ознаками науково-популярних текстів.	- діти розв'язують кросворд онлайн з заданої теми та шукають в енциклопедіях текст на задану тему	https://childdev.elop.com.ua/generator/letters/puzzle.html	https://childdevelop.com.ua/users/topdf/puzzle_2_gen_pdf.php?wsheet=PZ10E20BC&fname=html/temp/472617/PZ10E20BC&xaccess=9&tkn=26a514136d172438a9b06e720a1157dd
План тексту. Абзаци в оформленні текстів на письмі. Заголовок відповідно до теми тексту.	- учні поділити текст на частини, дібрати до нього заголовки	https://www.liveworksliveorks	https://www.liveworksheets.com/gv3043342td
Зв'язок речень у тексті за допомогою займенників, прислівників, близьких за значенням слів.	- діти доповнюють речення необхідними за змістом частинами мови	Спостереження за найголовнішим і ознаками ділових текстів	- учні складають оголошення, користуючись стіною слів wordart.com

Продовж. табл. 2.1.			
Підсумковий урок за темою «Текст»	діти проходять тестування, узагальнюючі свої знання з певної теми	Всеосвіта	https://vseosvita.ua/test/tekst-typy-tekstiv-skladannia-tekstiv-847682.html
Веб- квест “Українська мова в зоопарку”	- діти проходять завдання на повторення вивченого за рік.	Веб- квест	https://vseosvita.ua/webquest/start?id=7752&id_user=154630&hash=60d25ef0

Під час формування даної системи вправ ми ставили за мету не лише досягнення основної мети нашої кваліфікаційної роботи – сприяти розвитку творчого мислення учнів експериментального класу, а і зрозуміти для себе, яким же онлайн застосунком надають перевагу не лише вчителі, а і учні. На початковому етапі ми намагались обирати вправи репродуктивного характеру для того, щоб учні мали змогу пристосуватись до інструментарію, з яким вони працюють. Приблизно через 4 тижні, коли учні засвоїли алгоритм роботи з даними ресурсами, ми обирали вправи творчого характеру, які мали б сприяти творчому розвитку учнів.

Під час роботи з кожним застосунком ми проводили опитування серед учнів. Діти мали оцінити застосунок за наступними критеріями: доступність у використанні, цікавість, важкість виконання завдань. Зауважимо, що через військовий стан на території України ми мали змогу працювати з меншою кількістю учнів, ніж планувалось спочатку. Таким чином кількість учнів, які виконували завдання під формувального етапу експерименту, становила 23 учні.

Опрацювавши відповіді учнів маємо наступні результати (див.табл. 2.3).

Таблиця 2.3.

**Аналіз використання онлайн-застосунків серед учнів
експериментального класу**

№ з\п	Назва застосунку	Доступність у використанні	Цікавість	Труднощі у виконанні завдань
1	learningapps. org	23	23	-
2	elpom. com. ua	23	19	-
3	На урок	23	23	-
4	kahoot. it	15	14	3
5	wordwall	17	17	-
6	Всеосвіта	23	23	-
7	quizlet. com	15	15	6
8	canva. com	23	23	-
9	wordart. com	23	23	-
10	learning. ua	23	23	-
11	mindmeister	10	8	9
12	https://samouchka. com. ua/	19	16	-
13	wizer. me	20	19	-
14	https://www. liveworks	22	22	-
15	http://rebus1. com/ua/	23	23	-

- активно користувались до проведення експерименту
- працювали тільки під час експерименту

Перед тим, як виводити рейтинг найновішого застосунку для учнів початкової школи, хотілося б зазначити, що деякі з даних ресурсів були вже знайомі дітям, а деякі були використані ними вперше. Тому це також могло вплинути на результати опитування.

Серед застосунків, з якими учні працювали раніше, найдоступнішими і зрозумілими є: “На урок”, “Всеосвіта”, [learningapps. org](https://learningapps.org), [learning. ua](https://learning.ua), онлайн

ребуси.

Серед застосунків, з якими учні не працювали до цього, але сподобались: canva, wordart, onlinetestpad. com/ua.

У той час з труднощами у використанні стикнулись на платформах: mindmeister, quizlet. com, kahoot. it.

2.4 Аналіз результатів експериментально-дослідного навчання

Провівши експериментальну роботу в 3-б класі щодо ефективності онлайн-застосунків на уроках української мови з метою формування творчого мислення третьокласників ми провели повторне діагностування учнів експериментального класу. Слід зазначити, що діагностування проводилось онлайн через подовжене дистанційне навчання наприкінці весни 2022 року.

Учням були надані завдання через онлайн – сервіси:

1. <https://childdevelop.com.ua> методика “Анаграми” (модифікація тесту Г.Айзенка, Н. А. Головань) (див. рис.2.12).

Анаграми	Відповіді
1. ННАЯСІН	НАСІННЯ
2. ОАКНЕ	ОКЕАН
3. ТККВАІ	КВІТКА
4. СОЛГО	ГОЛОС
5. ЕЛМИКТЕ	МЕТЕЛИК
6. САКАР	КРАСА
7. БОЛІЕЦВ	ОЛІВЕЦЬ
8. ККНИО	КОНИК
9. ШАМИ	МИША
10. ЧЛСИО	ЧИСЛО
11. НСЕОЦ	СОНЦЕ
12. ТААВР	ТРАВА
13. ГОАН	НОГА
14. МОЛООК	МОЛОКО
15. РИБГ	ГРИБ

Рис. 2.12 Завдання “Анаграми”

2. <https://www.canva.com/> методика доповнення Кет Френк (див.рис.2.13).

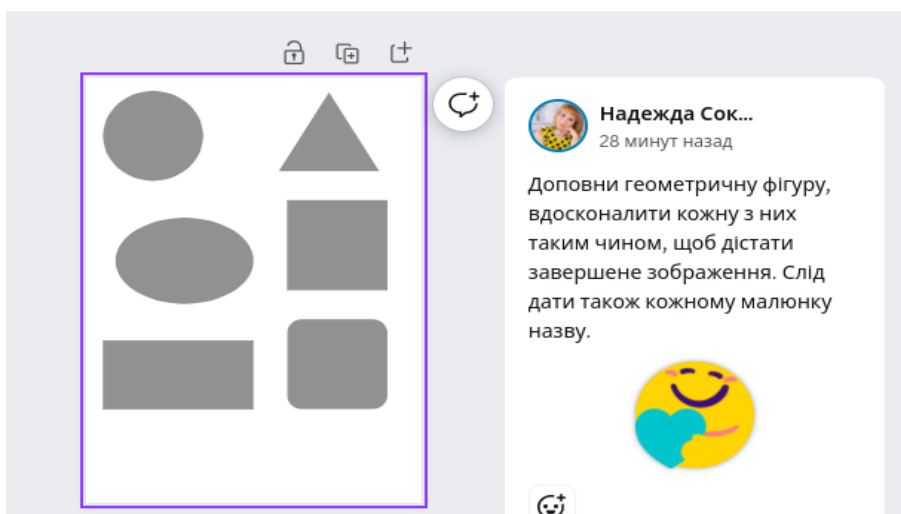

Рис. 2.13 Методика “Доповнення”

Провівши повторну діагностику рівня сформованості учнів творчого мислення експериментального класу, маємо такі результати (див.рис.2.14, рис.2.15, рис.2.16).

Завдання 1. 1

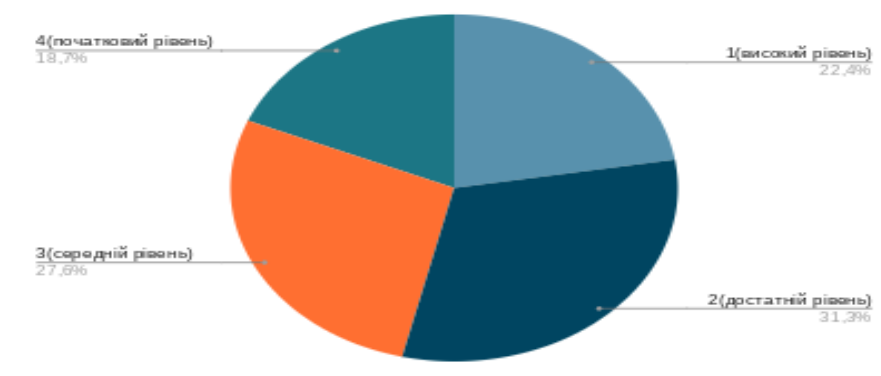

Рис. 2.14 Рівень сформованості за показником “гнучкості” мислення експериментального класу

Завдання 2. 1 “Гнучкість мислення”

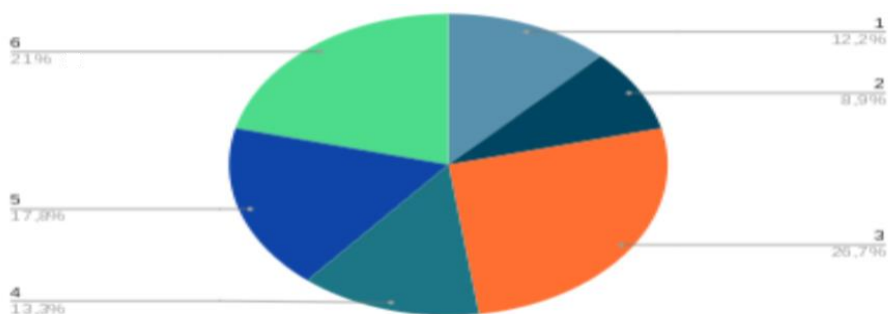

Рис. 2.15 Рівень сформованості за показником “гнучкості” мислення учнів експериментального класу

Завдання 2. 2 “Унікальність”

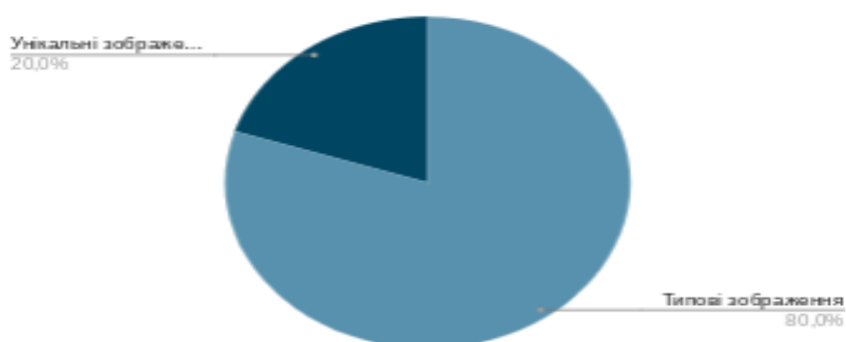

Рис. 2.16 Рівень сформованості за показником “унікальності” мислення учнів експериментального класу.

Провівши констатувальний і формувальний експерименти в експериментальному класі, ми отримали наступну динаміку розвитку творчого мислення за показниками “гнучкості” і “оригінальності” мислення (див.рис.2.17, рис.2.18, рис.2.19).

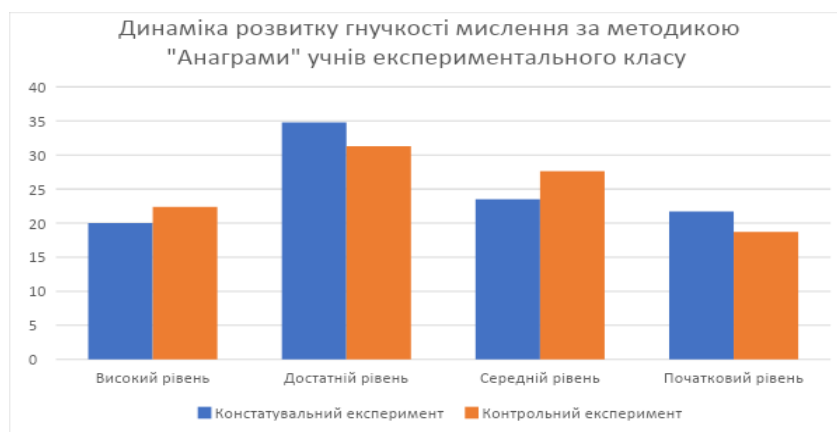

Рис. 2.17 Динаміка розвитку гнучкості мислення за методикою

“Анаграми” учнів експериментального класу

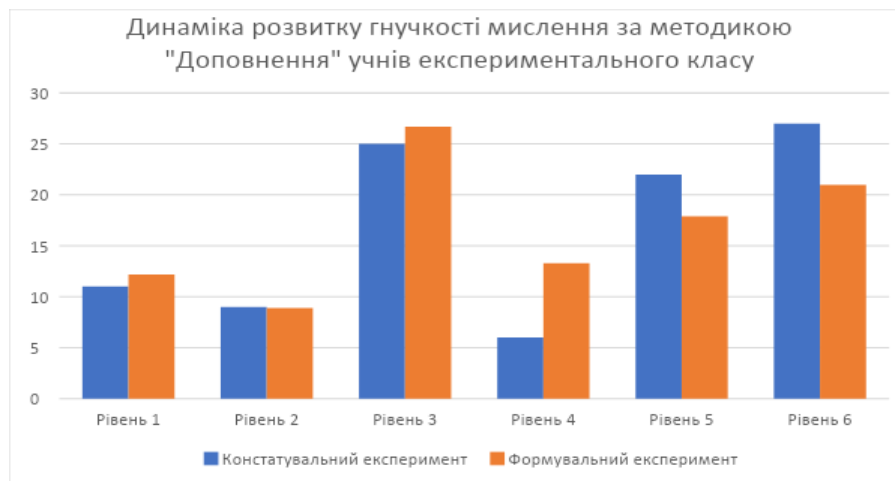

Рис. 2.18 Динаміка розвитку гнучкості мислення за методикою

“Доповнення” учнів експериментального класу

Рис. 2.19 Динаміка розвитку оригінальності мислення за методикою

“Доповнення” учнів експериментального класу

На основі аналізу даних експерименту ми можемо зробити висновок, що використання творчих вправ і завдань з використанням онлайн-застосунків під час проведення уроків української мови дало позитивну прогресію у рівні розвитку за показниками “гнучкості” і оригінальності” творчого мислення учнів експериментального класу. Слід зазначити, що констатувальний етап експерименту проводився онлайн через тривале дистанційне навчання в усіх школах м. Кривого Рогу. Тому ми вирішили надати учням вільний вибір ресурсу для виконання завдання на доповнення фігур (методика доповнення Кет Френк) і були вражені тим, що 30% учнів класу самостійно виконували завдання, використовуючи цифрові технології навчання. Це свідчить насамперед, про підвищення не тільки рівня творчого мислення учнів, а і

розвитку основ цифрової грамотності для саморозвитку і передачі інформації.

Висновки до розділу 2

Проблема розвитку творчого мислення у школярів на сьогодні є безперечно актуальною, оскільки високий показник рівня сформованості продуктивного мислення забезпечує успіх у будь-якій діяльності, серед яких на першому місці – навчальна. Творче мислення є міцним підґрунтям для майбутнього росту особистості у всіх відношеннях. Проте формуванню творчого мислення особистості перешкоджає існуючий у багатьох школах стандартний, типовий підхід у навчанні, відсутність належних наукових розробок з даної проблеми, наявність різноманітних точок зору щодо розуміння питання розвитку продуктивного мислення дітей.

Працюючи над темою дослідження, ми намагалися проаналізувати теоретичні основи даної проблеми й обґрунтувати деякі положення та твердження щодо неї.

Досліджуючи дане питання, було визначено основні психологічні передумови творчого мислення школярів, з'ясовано, яким чином продуктивне мислення впливає на успішність учнів, виявлено зв'язок між навчальними діями і творчим мисленням.

У дослідженні здійснено спробу науково обґрунтувати зміну показника рівня сформованості творчого мислення у позитивну сторону систематичним використанням онлайн - застосунків під час проведення уроків української мови.

Результати контрольного етапу експерименту показали, що систему роботи з формування творчого мислення учнів на уроках української мови засобом онлайн-застосунків можна вважати ефективною, адже в учнів, що навчались в експериментальному класі високий рівень гнучкості мислення підвищився на 2, 4%, кількість учнів із достатнім рівнем збільшився на 3, 5%, із середнім - збільшився на 4, 1%, а початковий рівень зменшився на 3%. Разом

з тим змінилися показники оригінальності (динаміка збільшення - 2%).

Виходячи з вищесказаного, можемо стверджувати, що ефективність розвитку творчого мислення залежить від систематичного, цілеспрямованого застосування онлайн - застосунків під час проведення уроків української мови в НУШ.

Отже, у процесі цілеспрямованого застосування онлайн-застосунків під час організації освітнього процесу в учнів експериментального класу спостерігається динаміка розвитку з усіх показників, які були проаналізовані під час дослідно-експериментальної роботи.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів цієї досить актуальної проблеми. Проте отримані нами результати є відповідним внеском в розв'язання питання розвитку творчого мислення молодших школярів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Опрацювання наукових праць дослідників дає підстави визначити сутність основних понять дослідження. Розвиток творчого мислення – це цілеспрямований процес навчання і виховання компетентнісної особистості Нової української школи, здатної ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.

2. Провідні науковці, які займались питанням розвитку творчого мислення, висували різні погляди на вплив різних факторів ефективності його формування. Проте нам близька думка, що на розвиток творчого мислення можна впливати завдяки спеціально організованому освітньому середовищу. На дитину впливають умови, в яких вона формується: соціум, середовище, характер навчальної діяльності. Тому під час проведення дослідження нами була розроблена система вправ і завдань, метою якої був розвиток творчого мислення молодших школярів під час проведення уроків української мови в 3 класі.

3. Формування творчого мислення молодших школярів буде ефективним за умови поетапної роботи над розвитком творчого мислення на уроках української мови, основним інструментарієм якої є онлайн-застосунки.

4. Використання онлайн-застосунків під час навчання в українській освіті допомагають не лише побачити і зрозуміти головне, а і швидше генерувати нові ідеї на основі більш розвиненого кругозору, доступу до отримання нових знань через мережу Internet.

5. В аспекті досліджуваної проблеми нами було проведено аналіз державних документів у сфері розвитку ключових компетентностей, якими має володіти випускник НУШ. Серед них визначено інноваційність та креативність, що є ознаками творчого мислення.

6. У підручниках реалізуються програмні вимоги, але сьогодення вимагає від вчителя більш сучасних методів роботи, творчого підходу до змісту навчальних завдань. Саме використання онлайн-застосунків як додаткового

інструментарію під час дистанційної або змішаної форм навчання дає необмежені можливості для розвитку творчого мислення молодших школярів.

7. На констатувальному етапі для перевірки рівня сформованості розвитку творчого мислення третьокласників було використано методику “Анаграми” (модифікація тесту Г. Айзенка Н. А. Головань) і методику доповнення Кет Френк (модифікація В. М. Козленка), які мали на меті визначити рівень творчого мислення учнів за показниками: гнучкість, унікальність, оригінальність мислення. Первинна діагностика показала, що у більшості реципієнтів достатній рівень гнучкості мислення, на більш низькому рівні були показники унікальності й оригінальності мислення.

8. Метою формувального експерименту була розробка і впровадження системи роботи з формування творчого мислення учнів на уроках української мови засобом використання онлайн-застосунків. Розробленою нами системою роботи передбачено формування і розвиток творчого мислення з метою підвищення показників гнучкості, унікальності і оригінальності мислення.

9. Результати контрольного етапу експерименту показали, що систему роботи з формування творчого мислення учнів на уроках української мови засобом онлайн-застосунків можна вважати ефективною, адже в учнів, що навчалися в експериментальному класі, високий рівень гнучкості мислення підвищився на 2,4%, кількість учнів із достатнім рівнем збільшився на 3,5%, із середнім – збільшився на 4, 1%, а початковий рівень зменшився на 3%. Разом з тим змінилися показники оригінальності (динаміка збільшення – 2%). Тому розроблену та апробовану нами систему роботи можна вважати ефективною і рекомендувати для застосування у роботі вчителями початкової школи як таку, що дає позитивну динаміку та кінцевий результат.

10. Виявлений рівень сформованості розвитку творчого мислення учнів, що навчалися за експериментальною методикою, дає підстави сформулювати висновок про те, що використання онлайн-застосунків є дійсно ефективним засобом розвитку творчого мислення на уроках української мови в 3 класі, адже кількісні результати, які були одержані у ході експерименту,

засвідчили, що рівень розвитку творчого мислення підвищився, порівнюючи його з результатами, які були продемонстровані під час констатувального етапу експерименту.

11. Отже, вважаємо що мета нашої кваліфікаційної роботи досягнена, завдання, що планувались відповідно до мети, виконано. Отримані результати проведеного дослідження підтверджують вірогідність висунутої гіпотези.

12. Слід зазначити, що кваліфікаційна робота не обмежується представленими аспектами дослідження. На нашу думку, далекосяжним є вивчення процесу формування творчого мислення учнів початкової школи на уроках української мови засобом онлайн-застосунків з урахуванням принципу наступності і перспективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алгоритми активізації творчого мислення (по Бухвалову). *Шкільний психолог*. 2004. №4. С. 26.
2. Альтшуллер Г. С., Шапиро Р. Б. Про психологію винахідницької творчості. *Питання психології*. 1956. №56.
3. Анджейчак А. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховних закладах. *Обдарована дитина*. 2000. №5. С. 8–135.
4. Бембель Н. Від інтерактивних технологій до SMART – освіти. *Smart-освіта: ресурси та перспективи* : матеріали II Міжнар. наук.-метод. конф. (м.Київ, 2016) . Київ, 2016. с. 421-425.
5. Бібік Н.М. Нова українська школа: порадник для вчителя / упоряд. Бібік Н.М. Київ, 2017. 206 с.
6. Біла І. М. Психологія дитячої творчості / упоряд. Біла І. М. Київ: Фенікс, 2014. 68 с.
7. Біла І. М. Феномен дитячої творчості. *Дошкільне виховання*. 2011. № 1. С. 7-11.
8. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: Навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 2005. 180 с.
9. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник .Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
10. Бондар С. Компетентність особистості інтегрований компонент навчальних досягнень учнів. *Біологія і хімія в школі*. 2003. № 2. С. 8-9.
11. Буна Н. О., Головка З. Л. Довідник: Українська мова в схемах і таблицях. Посібник для учнів 1-4 класів. Тернопіль: Богдан, 1997. 96 с.
12. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посібник . Київ: Освіта, 2000. 86 с.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О.Єрошенко. Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

14. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. І голов. ред. В. Т. Бусел. К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.
15. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку Харків: Основа, 2011. С. 43-44.
16. Галямина І. Проектування державних стандартів вищої професійної освіти нового покоління з використанням компетентнісного підходу URL: <http://www.rc.edu.ua/rc/bologna/works>. (дата звернення 09.10.2022)
17. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя. Х. : Вид. група «Основа», 2015. 112 с.
18. Гладун М. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. *Open educational environment of modern University*. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25818/1/M_Gladun_M_Sablina (дата звернення 17.05.2022)
19. Григор'єва В. В. Методичні засади формування творчого мислення учнів початкової школи в процесі мистецької діяльності. Київ, 2010.185 с.
20. Грушко О. В. Досвід компонент-аналізу структури творчих здібностей молодших школярів. Вінниця: Держ.пед.ун-т. ім. М. Коцюбинського, 2004. 171 с.
21. Горська О. Активні методи навчання при викладанні методики мови . 2003. С. 55–62.
22. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://nus.org.ua>. (дата звернення 11.02.2022)
23. Дж. Равен. Педагогічне тестування: Проблеми, омани, перспективи (Пер. з англ., Вид.. 2-е). Когіто-Центр, 2001. 142 с.
24. Діагностика творчих здібностей: наукові підходи, принципи та критерії. URL: <https://4brain.ru/blog/діагностика-творчих-здібностей/> (дата звернення 15.02.2022).
25. Дмитрієва С. М. Гаврилова Н. В. Методи дослідження творчих здібностей школярів : посібник-практикум. Житомир, 2002. 40 с.

26. Доценко С. О. Особливості мотивації творчої діяльності учнів початкових класів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / ред. : Т. І. Сущенко Запоріжжя : КПУ, 2016. С. 191-200.
27. Дубяга С. М. Педагогічні технології в початковій школі : Навчально - методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки “Початкова освіта” Мелітополь, 2015. 160 с.
28. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
29. Іванова В. Діагностика розвитку творчого мислення у дошкільному та молодшому шкільному віці. 2010. №2. С. 218.
30. Калініченко І. Значення дидактичних ігор для розвитку пізнавального інтересу. *Початкова освіта*. 1999. № 17. С. 5.
31. Кирилюк К. В. Методика розвитку творчих здібностей учнів початкових класів URL: <https://vsesvit.ua/library/metodika-rozvitkutvorcih-zdibnostej-ucniv-pocatkovih-klasiv-10294.html>. (дата звернення 07.06.2022)
32. Клименко В. В. Психологія творчості: навч. посібник для вищих навч. закладів К. : Центр навч. літератури, 2006. 480 с.
33. Коваленко О. А. Специфіка особистісно орієнтованого навчання в початковій школі. *Методологія сучасних наукових досліджень*. Харків: ХНПУ, 2008. С. 62-63.
34. Коломійченко А. В. О. Сухомлинський про розвиток творчих здібностей у молодших школярів. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/2014-rik/konferentsiia-24-25-veresnia-2015-roku/sektsiia-4/3852-v-osukhomlynskuu-pro-rozvytok-tvorchykh-zdibnostey-u-molodshykhshkolyariv> (дата звернення 27.05.2022).
35. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>. (дата звернення 15.08.2022).

36. Концепція НУШ. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> (дата звернення 17.02.2022).
37. Костюк Г. С. Здібності та їх розвиток у дітей. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К. : Радянська школа, 1989. С. 307–373.
38. Костюк Г.С. Мислення в діяльності молодших школярі. Київ, 1981. 159 с.
39. Кравцова Н. Українська мова та читання: підруч. для 3 кл. загал. серед. освіти У 2ч. Ч. 1 .Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 144с.
40. Кравченко Т. Розвиток пізнавальної активності і самостійності учнів на уроках української мови . *Початкова школа*. 2001. №5. С. 15–17.
41. Кролевец М.П. Методи і прийоми розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів початкових класів. Методичний посібник. Полтава: ПОШПО, 2009. 92 с.
42. Кузьменко Ю. В. Розвиток творчих здібностей дитини як передумова успішної соціалізації особистості. *Таврійський вісник освіти*. 2015. №1. С.142–146.
43. Кульчицька А. В. Дослідження чинників розвитку творчого мислення особистості у молодшому шкільному віці на уроках української мови. URL:www.inforum.in.ua/conferences/16 (дата звернення 03 .05.2022).
44. Кустов А. В. Мислення: психологічні, психопатологічні та психотерапевтичні аспекти: навч. посіб .Суми: СумДУ, 2010. 324 с.
45. Лист МОН МОН України від 11. 08. 2020 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році». URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/> (дата звернення 18 .05.2022).
46. Лук'яненко М. С. Розвиток творчого мислення молодших школярів .*Обдарована дитина*.2002. №5. С. 16.
47. Максименко С. Д. *Загальна психологія* .Київ: Форм, 2000. 543 с.
48. Мартинюк Л. Становлення творчої особистості молодшого школяра .*Початкова школа*. 2002. №10. С. 2- 4.

49. Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі у 2020 навчальному році. URL: www.schoollife.org.ua/metodychnirekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-v-pochatkovij-shkoli-u-2019-2020-navchalnomurotsi (дата звернення 13 .01.2022).
50. Міненко А. О. Дослідження актуальних питань розвитку творчих здібностей молодших школярів в педагогічній діяльності вчителя початкової школи . *Наука і освіта*. 2014. №8. С. 119–123.
51. Міщенко Н. І. Розвиток творчого потенціалу молодших школярів засобами інноваційних технологій. *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 1 (57). С. 138–144.
52. Міщина Л. П. Психологія творчості: навч. посібник. Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. 447 с.
53. Міщина Л. П. Психологія творчості: навч. посібник Івано-Франківськ: Гостинець: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника., 2007. 447 с.
54. Моляко В. О. Концепція творчого сприймання. Актуальні проблеми психології: Проблеми психології творчості: Збірник наукових праць / За ред. В. О. Моляко. Т. 12. Вип. 5. Ч. І. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2008. 288 с.
55. Моляко В.О. Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень .Житомир: Рута, 2006. 320 с.
56. Моляко В.О. Стратегії творчої діяльності: школа. Київ: Освіта України, 2008. 702 с.
57. Музика О. О. Мотивація творчої обдарованості. *Обдарована дитина*. 2003. №3. С. 2-9.
58. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій .Харків: Основа, 2010. С. 65-68.
59. Навчальні програми для початкової школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html> (режим доступу 12.02.2022).

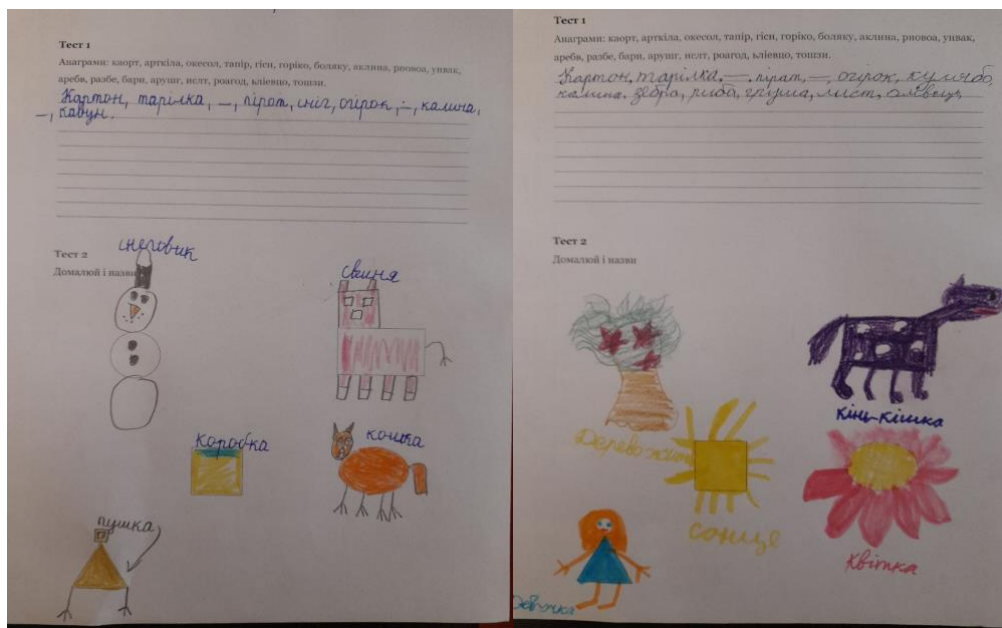
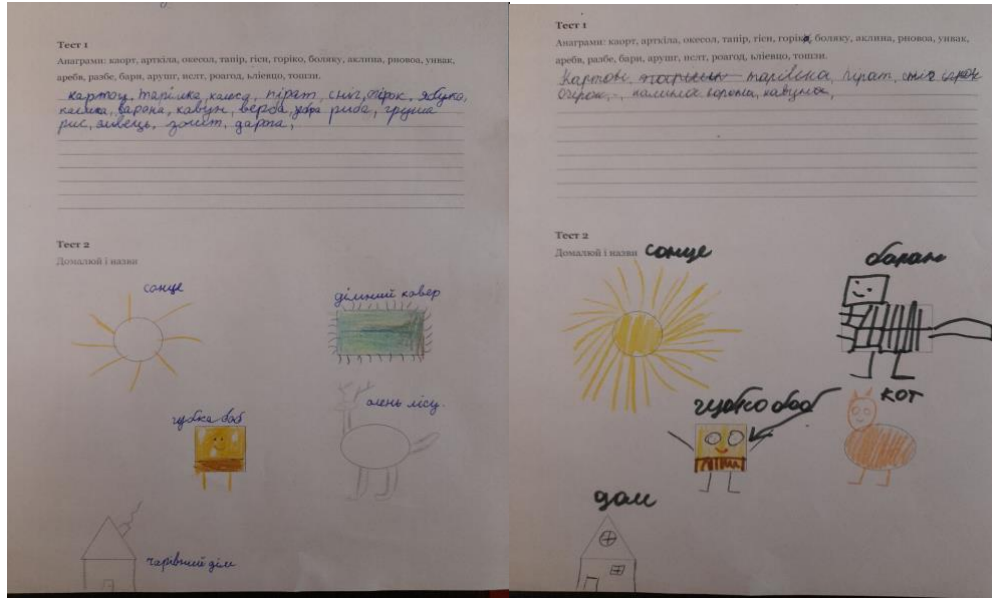
60. Ніколенко Л.Т. Розвиток пізнавальної активності і самостійності учнів. *Початкова школа*. 2001. № 8. С.28.
61. Новий тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnyk.ua/> (режим доступу 14.03.2022).
62. Олійник Т. О. Особливості інноваційних перетворень в освіті. *Новий колегіум* : зб. наук. праць. Харків : Новий колегіум, 2005. №6. С. 22-28.
63. Омельчук І.В. Творчість у контексті розвитку людини .Київ, 2003. С. 42-50.
64. Онлайн-сервіси для вчителів URL: <https://osvita-omr.gov.ua/onlajn-servisyy-dlia-vchyteliv/>.(режим доступу 22.01.2022).
65. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>. (режим доступу 08.10 .2021).
66. Основні підходи до проблеми творчих здібностей. URL:<http://www.pedahohikam.net/nervs-894-1.html>. (режим доступу 11.07 .2022).
67. Павленко В. В. Розвиток креативності молодших школярів. Житомир, 2017. 158 с.
68. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід .Київ: А. П. Н., 2002. 136 с.
69. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. Харків: Прапор, 2009. 672 с.
70. Робінсон Кен. Освіта проти таланту. Сила творчості. Львів: Літопис, 2017. 256 с.
71. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. К. : Міленіум, 2006. 344 с.
72. Скиба М. М. Психологічний супровід розвитку творчих здібностей молодших школярів. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2013. №21. С. 681.

73. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/sis/index.shtml>. (режим доступу 08.06.2022).
74. Стадніченко С. Педагогічні погляди В. О. Сухомлинського про розвиток творчої особистості школярів. Наукові записки. URL: [http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2013_123\(2\)_83.pdf](http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2013_123(2)_83.pdf). (режим доступу 17.02.2022).
75. Стратілат І. Нестандартні уроки української мови: 2 - 4 класи. Київ: Шкільний світ, 2011. 128 с.
76. Туриніна О. Л. Психологія творчості: навч. посібник. К. : МАУП, 2007. 160 с.
77. Умови та етапи розвитку творчих здібностей учнів. URL: <https://lektsii.net/3-40840.html>. (режим доступу 14.03.2022).
78. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти. Київ, 2000. 544 с.
79. Хуторський А. В Сучасна дидактика: Підручник для вишів. К., 2005. 544 с.
80. Явоненко М. В. Система творчих завдань між предметного характеру як засіб розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів. Чернігів, 2007. 220 с.
81. Яковлева Є. Л. Емоційні механізми особистісного і творчого розвитку. *Питання психології*. 1997. № 4. С. 20.

ДОДАТКИ

Додаток А

Діагностика рівня творчого мислення (зразки робіт під час констатувального етапу експерименту)

Тест 1
 Анаграмми: жорты, артыла, оюсуат, таптыр, гыс, горло, болуку, асылма, ринкоя, уунак,
 араба, раба, бари, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.
 Жармон, таптыр, кыла, пират, суу,
 суу, раба, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.

Тест 2
 Домалой і пазны

Солнце
 ФЛАТ
 человек
 планета
 перта

Тест 1
 Анаграмми: жорты, артыла, оюсуат, таптыр, гыс, горло, болуку, асылма, ринкоя, уунак,
 араба, раба, бари, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.
 Жармон, таптыр, кыла, пират, суу,
 суу, раба, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.

Тест 2
 Домалой і пазны

снежная баба
 дом
 кот
 человек

Тест 1
 Анаграмми: жорты, артыла, оюсуат, таптыр, гыс, горло, болуку, асылма, ринкоя, уунак,
 араба, раба, бари, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.
 Жармон, таптыр, кыла, пират, суу,
 суу, раба, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.

Тест 2
 Домалой і пазны

Жууны
 квадрат
 квадрат
 круг
 треугольник

Тест 1
 Анаграмми: жорты, артыла, оюсуат, таптыр, гыс, горло, болуку, асылма, ринкоя, уунак,
 араба, раба, бари, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.
 Жармон, таптыр, кыла, пират, суу,
 суу, раба, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.

Тест 2
 Домалой і пазны

сковорода с яйцом
 желтая доска
 жираф
 сыр

Тест 1
 Анаграмми: жорты, артыла, оюсуат, таптыр, гыс, горло, болуку, асылма, ринкоя, уунак,
 араба, раба, бари, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.
 Жармон, таптыр, кыла, пират, суу,
 суу, раба, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.

Тест 2
 Домалой і пазны

человек
 человек
 коробка
 овца
 треугольник

Тест 1
 Анаграмми: жорты, артыла, оюсуат, таптыр, гыс, горло, болуку, асылма, ринкоя, уунак,
 араба, раба, бари, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.
 Жармон, таптыр, кыла, пират, суу,
 суу, раба, арушт, ишт, ринкоя, ылышо, тошма.

Тест 2
 Домалой і пазны

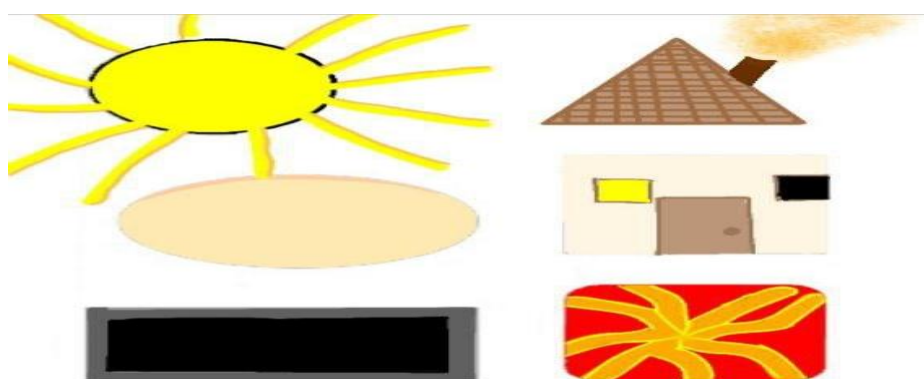
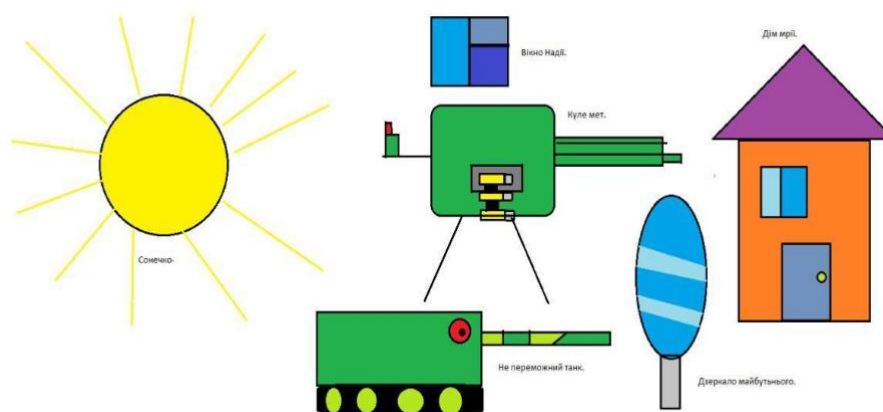
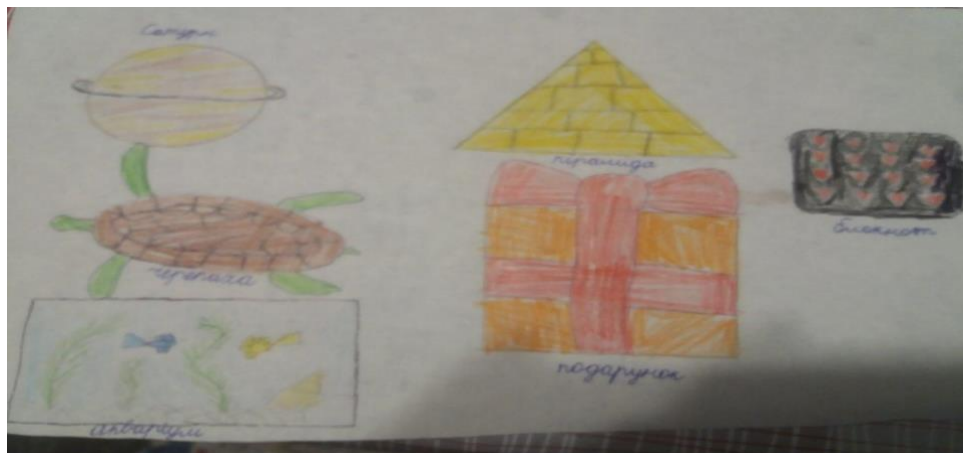
человек
 кот
 человек
 треугольник

Додаток Б

Діагностика рівня творчого мислення

(зразки робіт під час контрольного етапу експерименту)

1. Методика доповнення

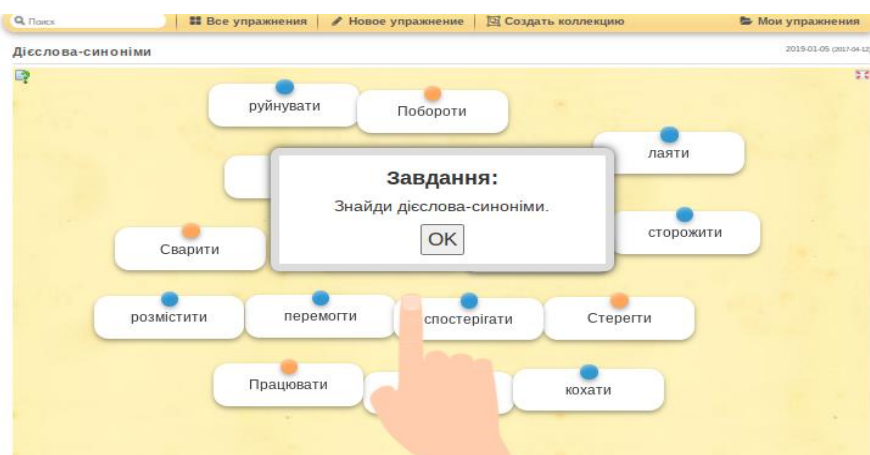

Додаток В

Система вправ з української мови з використанням онлайн -застосунків 3 клас за програмою О.Я. Савченко

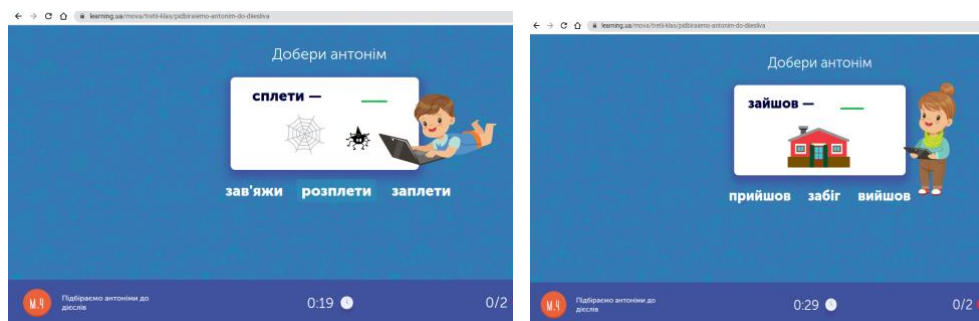
Тема: Дієслова- синоніми

Навчальна мета : закріпити вміння добирати дієслова - синоніми,
об'єднувати їх у групи за змістом.

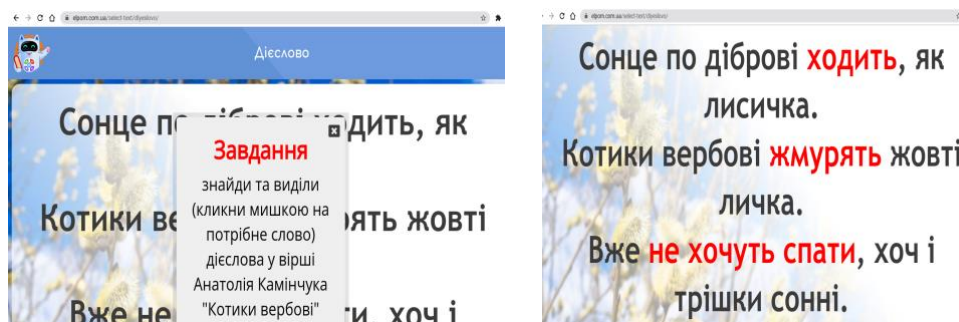
Тема: Дієслова -антоніми

Навчальна мета: вчити добирати потрібні за змістом дієслова - антоніми.

Тема: Пряме та переносне значення дієслів

Навчальна мета: вчити вживати дієслова з прямим і переносним значенням у власних висловлюваннях

Діагностична робота з теми "Дієслово"

Навчальна мета: перевірити рівень знань учнів з вивченої теми

«На Урок» ПІБ: _____
 Дієслово. Узагальнення знань учнів. Клас: _____
 Дата: _____

- Слова, що називають дію предмета і відповідають на питання що робить? що робить? що буде робити? називаються...

☐ а) іменники	☐ б) дієслова
☐ в) прикметники	
- У неозначеній формі якого дієслова...

☐ а) малював, креслив, фарбував	☐ б) малюватиме, креслитиме, фарбуватиме
☐ в) малювати, креслити, фарбувати	☐ г) малюють, креслять, фарбують
- Визнач речення, в якому є дієслово у минулому часі.

☐ а) Тико шелестять листочки на деревах.	☐ б) Побігали струмочки вулицями.
☐ в) Над річкою здійнявся туман.	
- Обери групу дієслів майбутнього часу.

☐ а) Вчитимусь, радітиму, намалюю.	☐ б) Навчався, полетів, прослухали.
☐ в) Танцюють, готують, мріють.	
- Визнач присудок у реченні.
Дівчинка посадила квіти на підвіконні.

☐ а) Дівчинка.	☐ б) квіти.
☐ в) Посадила.	☐ г) Підвіконні.
- Дієслова майбутнього часу відповідають на питання: ...

☐ а) що робить?, що роблять?, що робили?,	☐ б) що робив?, що робила?, що робили?,
☐ в) що зробить?, що будуть робити?, що робитимеш?	
- Визнач речення, у якому дієслова, які в переносному значенні.

☐ а) Земля вмивається росою після дощого сонця.	☐ б) В нашому саду квітнуть яблуні.
☐ в) Небом плинуть веселі хмаринки.	☐ г) Яскраво світить сонечко.
- Оберіть варіант, в якому записані дієслова-синоніми:

☐ а) Дивитися - спостерігати; поспішати - уповільнювати; йти - стояти.	☐ б) Дивитися - спостерігати; поспішати - стояти; йти - просуваються.
☐ в) Дивитися - спостерігати; поспішати - квалитися; йти - крокувати.	
- Познач рядок дієслів, які виражають незавершену дію.

☐ а) Будемо, бжють, вирізала.	☐ б) Зварити, виюпати, посієв
☐ в) Повечеряли, сплести, допоміг.	
- Обери серед запропонованих варіантів, де **правильно** записане речення.

☐ а) У саду неспівав соловейко.	☐ б) В мар'яни не пише рука.
☐ в) Ми не забудемо привітати маму зі святом.	
- Обери варіант, де записані **дієслова-антоніми**.

☐ а) Відпочивати - працювати; говорити - мовчати; сміятися - плакати.	☐ б) Відпочивати - перепочити; говорити - балакати; сміятися - реготати.
☐ в) Відпочивати - працювати; говорити - розповідати; сміятися - посмікатися.	
- Визнач час дієслів у поданих реченнях. Познач правильну відповідь.
*Яскраве сонечко **асміхається** у мого вікно.*
*Поряд мого дому **простягається** дова та широка річка.*
*Гілочка **верби мшуге** око пухнастими котиками.*

☐ а) Минулий час	☐ б) Теперішній час
☐ в) Майбутній час	☐ г) Неможливо визначити час.

Тема: Речення

Навчальна мета: актуалізувати знання учнів з теми речення

Kahoot! Речення Налаштування ✓ Збережено до: Мої чернетки Змінити план Теми Пер

1 Пазл
Перше слово в реч...

2 Пазл
...в реченні зв'язан...

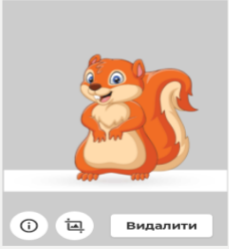
3 Пазл
У кінці речення ст...

4 Пазл
Речення виражає ...

Додати запитання
Додати слайд

Пазл — функція Kahoot! Pro. Зміни план, щоб отримати доступ до цієї функції

Перше слово в реченні пишуть з

Видалити

- з будь-якої літери
- великої літери
- малої літери
- інше

Додай принаймні 3 відповіді в правильному порядку. Вони будуть автоматично перемішані у грі.

Kahoot! Речення Налаштування ✓ Збережено до: Мої чернетки Змінити план Теми Перегляд Вийти Зберегти

1 Пазл
Перше слово в реч...

2 Пазл
...в реченні зв'язан...

3 Пазл
У кінці речення ст...

4 Пазл
Речення виражає ...

Додати запитання
Додати слайд

Пазл — функція Kahoot! Pro. Зміни план, щоб отримати доступ до цієї функції

...в реченні зв'язані між собою

Видалити

- як більше подобається
- за змістом
- в будь-якому порядку
- Додати відповідь 4 (необов'язково)

Додай принаймні 3 відповіді в правильному порядку. Вони будуть автоматично перемішані у грі.

Kahoot! Речення Налаштування Зберігаємо Змінити план Теми Перегляд Вийти Зберегти

1 Пазл
Перше слово в реч...

2 Пазл
...в реченні зв'язан...

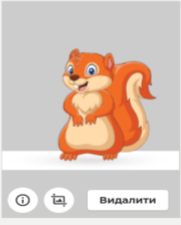
3 Пазл
У кінці речення ст...

4 Пазл
Речення виражає ...

Додати запитання
Додати слайд

Пазл — функція Kahoot! Pro. Зміни план, щоб отримати доступ до цієї функції

Речення виражаєдумку

Видалити

- суспільну
- закінчену
- свою
- власну

Додай принаймні 3 відповіді в правильному порядку. Вони будуть автоматично перемішані у грі.

Тема: Типи речень за метою висловлювань

Навчальна мета: навчити розпізнавати речення за метою висловлювання.

The image displays six screenshots of Wordwall interactive cards, arranged in a 3x2 grid. Each card is designed for a language exercise and includes a sentence, a set of scrambled letters, and a 'Share' button. The cards are as follows:

- Card 1 (Top Left):** Sentence: "Я люблю весну." Scrambled letters: "оніРдзовіп яннчеер". Duration: 0:04. Progress: 1 з 15.
- Card 2 (Top Right):** Sentence: "Ти любиш весну?" Scrambled letters: "тПиіьнла ерннчяе". Duration: 0:42. Progress: 6 з 15.
- Card 3 (Middle Left):** Sentence: "Вся Україна чекає миру." Scrambled letters: "ііРоднвпоз нянчеер". Duration: 0:13. Progress: 2 з 15.
- Card 4 (Middle Right):** Sentence: "Ти любиш весну?" Scrambled letters: "тПиіьнла ерннчяе". Duration: 0:42. Progress: 6 з 15.
- Card 5 (Bottom Left):** Sentence: "Ти любиш подорожувати?" Scrambled letters: "ьнПтиаіл еяннчре". Duration: 0:49. Progress: 7 з 15.
- Card 6 (Bottom Right):** Sentence: "Любїть весну!" Scrambled letters: "аіьунлСопкн ннеряеч". Duration: 1:10. Progress: 11 з 15.

Each card also features a 'Поділитися' (Share) button and a 'Wordwall' logo at the top. The background of each card is blue with a subtle pattern.

Тема. Звертання. Речення із звертаннями

Навчальна мета: вчити знаходити і виділяти звертання на письмі

LearningApps.org

Настройки аккаунта: Надежда Соколова

Поиск Все упражнения Новое упражнение Создать коллекцию Мои упражнения

Звертання. 3 клас 2017-06-29 (2014-09-30)

Звертання - це...

Задание
Знайди та виділи всі звертання.
OK

1. Грай, моя пісню, як вітер сей грає (Леся Українка).
2. Через тумани лихі, через великеє горе ти світиш мені, моя зоре (Леся Українка).
3. І ти, людино, в себе у ногах побачиш постать гордої природи (М. Рильський).
4. Здрастуй, пташечка маленька, звідкіля ти, звідкіля? (П. Усенко).
5. Шуми, вітре, шуми, буйний, на ліси, нагори... (М. Шашкевич).
6. Спи, мій малесенький, поки є час (Леся Українка).
7. Скажи, Україно, скажи, моя мила, звідки могутність незламна твоя? (М. Нагнибіда).
8. Кораблі! Шикуйтеся до походу! Мрійництво, живи! В океані рідного народу

LearningApps.org

Настройки аккаунта: Надежда Соколова

Поиск Все упражнения Новое упражнение Создать коллекцию Мои упражнения

Звертання. 3 клас 2017-06-29 (2014-09-30)

Виділи звертання.

1. Грай, моя пісню, як вітер сей грає (Леся Українка).
2. Через тумани лихі, через великеє горе ти світиш мені, моя зоре (Леся Українка).
3. І ти, людино, в себе у ногах побачиш постать гордої природи (М. Рильський).
4. Здрастуй, пташечка маленька, звідкіля ти, звідкіля? (П. Усенко).
5. Шуми, вітре, шуми, буйний, на ліси, нагори... (М. Шашкевич).
6. Спи, мій малесенький, поки є час (Леся Українка).
7. Скажи, Україно, скажи, моя мила, звідки могутність незламна твоя? (М. Нагнибіда).
8. Кораблі! Шикуйтеся до походу! Мрійництво, живи! В океані рідного народу відкривай духовні острови (В. Симоненко).
9. Ти чого це, дівко, на вулицю носа не показуєш? (М. Стельмах).
10. Вітчизно наша! Яка ж ти мальовнича, яка різнобарвна і яка привітна... (За Ю. Збанацьким).

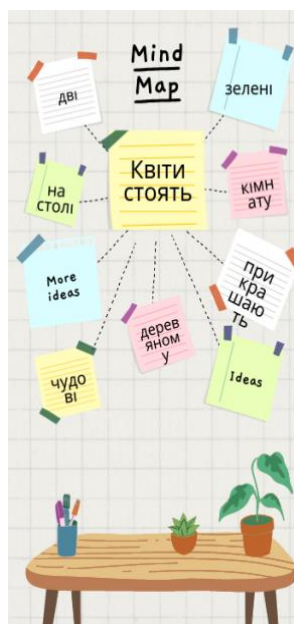
Тема: Головні члени речення. Підмет і присудок.

Навчальна мета: вчити визначати головні члени речення

The screenshot shows the Quizlet website interface. At the top, there is a navigation bar with the Quizlet logo, a search bar, and buttons for 'Вход' (Login) and 'Зареєструватися' (Register). Below the navigation bar, there is a sidebar with a 'Назад' (Back) button and a 'ВРЕМЯ 8,3' (Time 8.3) indicator. The main content area displays a collection of cards arranged in a grid. Each card contains a Ukrainian phrase and a corresponding image or icon. The phrases include: 'Діти співають гімн України' (Children sing the Ukrainian anthem), 'Діти саджають дерева.' (Children plant trees.), 'Оленка береже природу.' (Olenka protects nature.), 'Оленка береже' (Olenka protects), 'Андрійко слухає спів пташок' (Andriyko listens to the birds sing), 'Все буде Україна' (Everything will be Ukraine), 'Перемога буде за нами' (Victory will be for us), 'Діти співають' (Children sing), 'Саджають дерева' (Planting trees), 'Все буде' (Everything will be), and 'Перемога буде' (Victory will be). The images include a map of Ukraine, a Ukrainian flag, a girl, a boy, and a group of children.

Тема: Другорядні члени речення

Навчальна мета: вчити поширювати речення другорядними членами

Тема: Граматичні зв'язки між словами у простому реченні за допомогою питань.

Навчальна мета: вчити встановлювати зв'язки між словами у реченні за допомогою питань

ВСТАНОВИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ СЛОВАМИ

Встав пропущене слово

1 2 3 4

Діти >>> ідять >>> >>> морозиво

ДОПОВНИ РЕЧЕННЯ

1 2 3 4

Рудохвості >>> Топе >>> живуть >>> в лісі

Тема: Зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні.

Навчальна мета: вчити виділяти головне і залежне від нього слово у словосполученні

Назад

Подбор

ВРЕМЯ
8,8

рідна

весняний

струмок

тече

пташка

мела

метелиця

ранок

казки

мова

ЛЕТИТЬ

Quizlet Главная Решения от экспертов Ваша библиотека Создать Бесплатная пробная версия Учебные модули, ...

Назад

Подбор

ВРЕМЯ
28,9

рідна

весняний

тече

струмок

мела

метелиця

ранок

казки

мова

ча

Діагностична робота з теми "Речення"

Навчальна мета: перевірити рівень знань з вивченої теми

Склади речення різні за метою висловлювання.

Підкресли головні та другорядні члени речення

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Тема: Повторення відомостей про текст

Навчальна мета: актуалізувати знання дітей з теми “Текст”

Поділи текст на речення.
(Клацай мишкою після останнього слова кожного речення)
Пам'ятай: **речення виражає закінчену думку**

В.1

настав погожий теплий ранок на вершечках
дерев заграли промінці сонця від дерев на
дорозі лягли довгі тіні повіяв вітерець
зашелестіли збуджені листочки над рікою і
полем повився легенький туман прокинулися
птахи і весело защебетали

Тема: Будова тексту

Навчальна мета: вчити розділяти текст на частини

Тема: Текст-розповідь та текст-опис

Навчальна мета: вчити розрізняти тексти за метою.

«На Урок» ГПБ: _____
 Розрізняю текст-розповідь і текст-опис Клас: _____
Дата: _____

- Текст, в якому про когось або про щось розповідається, називається...
 а) текст-розповідь б) текст-опис
- Текст, в якому описуються предмети, явища, події, називається...
 а) текст-розповідь б) текст-опис
- Текст - це...
 а) довільна речень, в яких говориться про річ б) зв'язні за змістом речення, розміщені в певній послідовності.
 в) зв'язні за змістом слова.
- Текст - розповідь - це ...
 а) текст, до якого можна поставити запитання «Як це було?», «Що сталося?» б) текст, до якого можна поставити запитання «Який?, яка?, яке?, які?».
- Текст - опис це ...
 а) текст, до якого можна поставити запитання «Як це було?», «Що сталося?» б) текст, до якого можна поставити запитання «Який?, яка?, яке?, які?».
- Прочитай і визнач тип тексту.
 Школярі знайшли в лісі білочку. У зиринка була поранена лапка. Діти поклали білочку в живому куточку і доглядали за нею. Незабаром лапка загоїлася, і білочку відпустили до лісу.
 а) текст-опис б) текст-розповідь
- Прочитай і визнач тип тексту.
 Ліска дуже проворна й красива. Руде хутро аж виблискуює, вушка стирчать, хвіст пушистий і блим-вінкає. Ступає повільно, м'яко, до всього придивається, прислухається.
 а) текст-опис б) текст-розповідь
- Визнач текст-опис.
 а) Слоно - найбільша тварина на землі. Ми бачили його у зоопарку. Своїм хоботом він намагався до нас доторкнутися. Найбільше нас вражили вушка слона.
 б) Слоно - найбільша тварина на землі, живе у теплих країнах. Нєс величезний, називається хоботом. З обох боків величезної голови широкі вушка.

Тема: Текст-міркування

Навчальна мета : підготовча робота до написання твору. Визначення теми тексту.

пінивець

Згенерувати ребус

дитячий ребус звичайний ребус

Тема: Текст-есе

Навчальна мета: вчити визначати головну думку твору

Про що цей текст?	Допоможи королю підібрати основну думку до тексту	
 <p>Сорока</p> <p>Сорока — добре відомий усім птах з контрастним чорно-білим забарвленням. Сорока має інтелект, який може зрівнятися тільки з розумними мавпами. Вона єдина з птахів може пізнати себе в дзеркалі, а в неволі її легко можна навчити рахувати.</p> <p>про мавп про сороку про птахів</p>	<p>В Україні вірили, що лелека несе щастя оселі, біля якої буде гніздо. Якщо його зруйнують — у сім'ї стається біда. Тому всі раділи лелеці, бо він несе щастя.</p>	<p>Бережіть лелеку.</p> <p>Бережіть Україну.</p> <p>Біди у сім'ях.</p> <p>Лелека несе щастя.</p> <p>Руйнуйте гнізда.</p>

Тема: Спостереження за найголовнішими ознаками науково-популярних текстів.

Навчальна мета: проаналізувати правильність вживання слів в усному мовленні

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Визначте, у якому рядку немає лексичної помилки:

- нанести удар
- нанести маску
- нанести візит

Удару завдають, а не наносить; візит роблять або здійснюють (але чого, можна сказати: надіряти).

Далі

Визначте, у якому рядку всі словосполучення є правильними:

- співпадіння обставин, на протязі року
- дотримувати слова, дати спокій
- ви праві, складати іспит

Далі

Визначте неправильний варіант перекладу вислову «подводити итоги»:

- Підводити підсумки
- Підсумовувати
- Підбивати підсумки

«Подводити итоги» – це калька з російської мови.

Далі

Визначте, у якому рядку всі словосполучення є правильними:

- дотримуватися звичаїв, далі буде
- оксамитовий сезон, прийняти до уваги
- сильна нежить, вжити заходів

Далі

Визначте, у якому реченні зроблено лексичну помилку:

- Дайте мені спокій!
- Давайте підемо в кіно!
- Я вважаю, що вмію рахувати.

В українській мові дієслово в наказовому способі мають другі особи самоназва (які, чийого) і протві (бачити, чути) та другі особи меконне (який, чийого), тому слово «давайте» у споківальних вєнтрєццєх є непєрєкрєпєнєм кєлькєм з рєсєйськєй мови. Правильно говорити: «Ходимо в кино».

Далі

Визначте, у якому рядку всі словосполучення є правильними:

- дотримуватися звичаїв, далі буде
- оксамитовий сезон, прийняти до уваги
- сильна нежить, вжити заходів

Далі

Визначте неправильний варіант перекладу вислову «заклїчить договір»:

- Укласти угоду
- Підписати договір
- Заклїчити договір

«Заклїчити договір» – калька з російської мови. В українській мові слова «заклїчити» немає, тому угоду укладають, проєсємє лєтєвєлєть, брємє обєднєвєть.

Далі

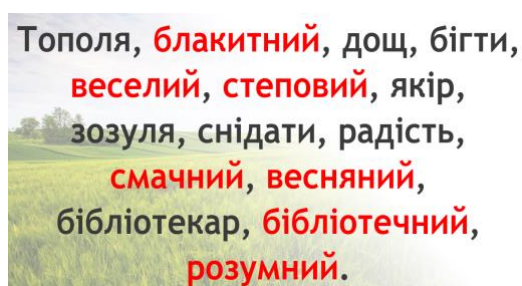
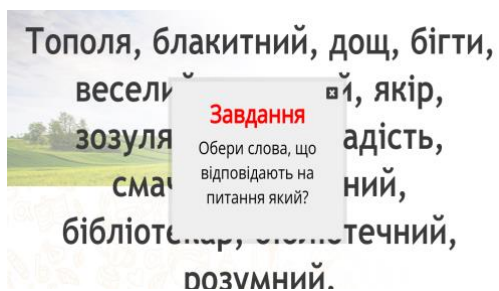
Визначте, у якому рядку всі словосполучення є правильними:

- попередити хворобу, як слід
- гладити білизну, розбити сад
- розбити лоба, щодо цього

Далі

Тема: Спостереження за найголовнішими ознаками художніх текстів.

Навчальна мета: повторити тему прикметник, як частина мова з метою вживання їх у художніх текстах.

Тема: План тексту. Абзаци в оформленні текстів на письмі. Заголовок відповідно до теми тексту.

Навчальна мета: вчити виділяти основні частини тексту, ділити текст на абзаци, добирати заголовок.

Текст

1. Пронумеруй частини тексту в правильному порядку. Напиши їх назви. Обери влучний заголовок із-поміж запропонованих.

Що таке Інтернет? Як з'явився Інтернет? Джон Постел

Ось так всесвітня мережа з'явилася в житті людей.

Сьогодні кожна людина має доступ до Інтернету. А чи знаєш ти, як виникла всесвітня мережа?

Її концепцію розробили американські вчені на замовлення військових. Спочатку науковці поєднали в мережу всього 4 комп'ютери. 1969 року це найбільш надійний спосіб швидко передавати інформацію. Активну участь у вдосконаленні та поширенні мережі взяв Джон Постел. Тому його називають батьком Інтернету.

2. Придумай заголовок до тексту.

Виділи в тексті абзаци та запиши їх кількість.

Перебування в мережі Інтернет має бути безпечним, особливо для дітей. Тож подбай про свою безпеку. Не зазначай контактні дані: номер телефону й домашню адресу. Будь уважним, коли залишаєш інформацію про геолокацію. Не ділись особистими фото з незнайомцями. Якщо в мережі тебе хтось шаптує чи ображає, розкажи про це батькам. Завдяки дотриманню цих простих правил Інтернет стане більш безпечним для тебе і твоїх друзів.

Кількість абзців:

Тема: Спостереження за найголовнішими ознаками ділових текстів

Навчальна мета: вчити складати текст оголошення за опорними словами

Тема: Зв'язок речень у тексті за допомогою займенників, прислівників, близьких за значенням слів.

Навчальна мета: вчити доповнювати речення необхідною за змістом займенником, уникаючи повторень.

Розвиток дитини

ЗАЙМЕННИК

Заміни закреслені слова займенниками. Напиши їх.

Петруку Браню. Автомобіль..... казати у першій класі.

Даринко й Степан - двійнята. Двійнята..... дуже люблять солодощі.

У Михайлика день народження. Дідусь подарував машину..... самодія.

Кро - третякласниця. Дівчинка..... подобається уроки математики.

Множці потрібно написати у дві колонки Іменники й Займенники. Але клопчик дієсло з'являється в частині слова. Ділописки йому високі завдання за зразком.

Іменник	Займенник
дівчинка	я
команда	вона
однокурсники	друзі
бабуся	вони
воно	він
	хлопчик
	дети
	рідня
	ми
	ви
	ти

Підсумковий урок за темою «Текст»

Навчальна мета: перевірити рівень засвоєння теми.

Текст: Типи текстів. Складання текстів

"Текст. Типи текстів. Складання текстів"

Питання №1
Текст - це ...
 А) кілька речень на одну тему Б) зв'язані за змістом речення

Питання №2
У якому з варіантів записаний текст?
 А) Подивися навколо. А потім ліг на травичку і гріється під променями весняного сонечка. Котик Тіша вийшов на вулицю.
 Б) А потім ліг на травичку і гріється під променями весняного сонечка. Котик Тіша вийшов на вулицю. Котик Тіша вийшов на вулицю.
 В) Подивися навколо. А потім ліг на травичку і гріється під променями весняного сонечка.

Питання №3
До тексту:
 А) можна дibrати заголовок Б) не можна дibrати заголовок

Питання №4
Прочитай текст. Познач найвлучніший заголовок.
 Іринка прийшла зі школи і вирішила допомогти матері. Вона принесла сміття, вимила посуд, полила квіти. О 17-й годині прийшла з роботи мама. Вона похвалила доньку.
 А) Після уроків. Б) Помічища.
 В) Рідна домівка.

Питання №5
Текст складється із:
 А) зачину, розповіді, кінцівки Б) зачину, основної частини, кінцівки

Питання №6
Визнач, у якій частині тексту можна використати речення:
Ось чому дятла називають лісовим лікарем.
 А) зачин Б) основна частина
 В) кінцівка

Питання №7

Кожна частина тексту починається з ..

- А) абзацу Б) заголовка
 В) плану

Питання №8

Які типи текстів ти знаєш?

- А) текст-опис, текст-пісня Б) текст-розповідь, текст-вірш
 В) текст-розповідь, текст-опис

Питання №9

До якого типу належить цей текст.

Наша собака Альфа темно-руого кольору, з білими плямами на грудях і животі. Ще у неї є білі плями на лапах, вони дуже нагадують шкарпетки. Морда у неї чорна. Ї шерсть - дуже коротка і тонка, приємна на дотик. У Альфи дуже гарні очі темно-горіхового кольору.

- А) текст-опис Б) текст-розповідь

Питання №10

До якого типу належить цей текст?

У мене є домашній улюбленець - собака. Ї звуть Альфа. Вона дуже лагідна і добра. Вранці і ввечері ми ходимо на прогулянку, а після того як приходимо додому - граємо. Коли я йду в школу, мені здається, що Альфа без мене дуже сумує.

- А) текст-опис Б) текст-розповідь

Питання №11

Які сполучення слів можна використати, щоб скласти текст-опис?

- А) прогулянка в парку, побачили білку, стрибала з дерева на дерево Б) у дуплі дерева, білка-труївниця, горіхи та шишки, запаси на зиму
 В) руденка шубка, пухлястий хвостик, очі як замистянки, гострі кігтики, маленькі лапки

Веб- квест

“Українська мова в зоопарку”(підсумковий урок)

Навчальна мета: повторити теми в ігровій формі за рік.

КАБІНЕТ УЧНЯ ІР: ПОКАЗАТИ

Сьогодні ми завітали до зоопарку!
 Мешканці зоопарку приготували нам цікаві запитання.
 Нумо, їх відгадаємо!

Почати вебквест

Як правильно ГАВА чи Г'АВА?

Застосувати ключ

00:52 **Вихід**

Скільки у слові **ПІВЕНЬ** звуків?

Застосувати ключ

Полічи склади у слові **ДЕЛЬФІН**.

Застосувати ключ

Чи можна моє ім'я перенести з рядка в рядок?

Застосувати ключ

Скільки складів у слові **ЧЕРЕПАХА**?

Застосувати ключ

Який звук позначає м'який знак у слові **ГОРОБЕЦЬ**?

Застосувати ключ

Додаток Г
Сертифікати

CERTIFICATE
is awarded to
Pavlik Olena
for being an active participant in
I International Scientific and Practical Conference
**“SCIENTIFIC PROGRESS: INNOVATIONS,
ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS”**

24 Hours of Participation
(0,8 ECTS credits)
MUNICH
9-11 October 2022
sci-conf.com.ua

CERTIFICATE
is awarded to
Sokolova Nadia
for being an active participant in
I International Scientific and Practical Conference
**“SCIENTIFIC PROGRESS: INNOVATIONS,
ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS”**

24 Hours of Participation
(0,8 ECTS credits)
MUNICH
9-11 October 2022
sci-conf.com.ua

CERTIFICATE

is awarded to

Pavlik Olena

for being an active participant in
International Scientific and Practical Conference

“SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD”

24 Hours of Participation

(0,8 ECTS credits)

TORONTO

9-11 November 2022

sci-conf.com.ua

CERTIFICATE

is awarded to

Sokolova Nadia

for being an active participant in
International Scientific and Practical Conference

“SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD”

24 Hours of Participation

(0,8 ECTS credits)

TORONTO

9-11 November 2022

sci-conf.com.ua

